

СІРИЙ ОРЕЛ НАДЯ КУЛИНИЧ

ЯК ПЕРЕВОДИТИ НОВАЦЬКІ ТАБОРИ

З ДОДАТКОМ:

“СИСТЕМА ТАБІРНОГО ВИХОВАННЯ В УПН”
СТАРОГО ОРЛА

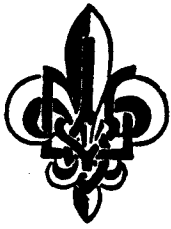

БІБЛІОТЕКА В. О. Р. ч. 27

ТЕРНОПІЛЬ

1994

НЬЮ-ЙОРК

КОНФЕРЕНЦІЯ Українських Пластових Організацій

Австралія — Аргентина — Велика Британія — ЗСА — Канада — Німеччина

Польща - УКРАЇНА - Словаччина

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

ОРЛИНИЙ КРУГ

Бібліотека "ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ"

Випуск ч. 27:

Сірий Орел Надя Кулинич: ЯК ПЕРЕВОДИТИ НОВАЦЬКІ ТАБОРИ; з додатком: СИСТЕМА ТАБІРНОГО ВИХОВАННЯ В УПН, Старого Орла.

Рисунок на обгортці Ніни Мудрик Мриц.

Друковано рівночасно:
у Тернополі, накладом 100 прим.
і у Філядельфії, накладом 250 прим.

Всі права застережені.

Copyright by Plast, Ukrainian Youth Organization, Inc.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Olha N. Kulynycz
P. O. Box 2281
Long Island City, NY 11102
U. S. A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

Denys Bednarsky
35 Marsac Pl.
Newark, NJ 07106
U. S. A.

.....

ФУНДАТОРИ "ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ":

Родина і приятелі св.п.бр. Славка Кравса	Ватага Бурлаків
Сірі Орли Людмила і Петро Дармограї	Пл. сен. В. і Д. Гойдиші
2-ий Курінь УПС "Ті, що Греблі Рвуть"	Загін "Червона Калина"
Великий Пл. Курінь "Хмельниченки"	Пластова Станиця Чікаго
Крайова Пластова Старшина З. С. А.	28-ий К. УПС "Верховинки"
20-ий Курінь УСП "Лісові Мавки"	Крайова Пл. Старшина Канада
10-ий Курінь УПС "Чорноморці"	3-ий Курінь УПС "Лісові Чорти"
Сіра Орлиця Стаха Гойдиш	Пластова Станиця Нью-Йорк
Сірі Орли Орест і Аня Гаврилюки	Головна Пластова Булава
101-ша РОВ "Квітка Щастя", 1991	Пластова Станиця Торонто
Пластова Станиця Філядельфія	Сірий Орел Тарас Когут
Пластове Видавництво, Торонто	

ХТО ЧЕРГОВИЙ?

Вогонь Орлиної Ради

Відкіля взялися таборіві поради "Як переводити новацькі табори?"

Давно (при кінці 50-их або на початку 60-их років) їхав братчик з Нью-Йорку на коменданта табору. Він бував у новацьких таборах, мав практику, знав багато, але не мав записок. Він прийшов до мене запитатися, що він має в таборі робити. Я написала йому одну сторінку машинопису: все, що є найважливіше в таборі. Це і був початок таборових порад.

Рік або два роки пізніше звернувся до мене з тим самим проханням інший братчик (не з Нью-Йорку). Він уже дістав дві сторінки порад. Ці дві сторінки були часто переписувані на друкарській машинці. При переписуванні були додавані додаткові поради.

Одного року я поїхала до Чикаго на заступника коменданта табору новаків. Комендантом був братчик Юрко. Зі мною поїхали мої поради. В дорозі до дому в поїзді я записала перебіг новацького табору. Відтак вже вдома додала, що треба приготувати перед табором. Таборові поради були готові. Ці поради вже мали взори звітів, котрі писали братчики роїв, гніздові та комендант. У 1974 році Головний булавний новаків видрукував ці поради, як видання УПН-ів.

Після переведення двох таборів новаків на Вовчій Тропі (1978 і 1979) та двох таборів на Новому Соколі (1980 і 1983), таборові поради були поправлені та доповнені. В 1983 році, як Крайовий референт (із підтримкою та заохотою голови КПС, сестр. Стахи Гойдиш) я видала "Як переводити новацькі табори", як Інформатор для новацьких виховників ч. 2 (було видано три інформатори). Цей Інформатор ще й досі передруковують та дають комендантам новацьких таборів та їхнім булавам.

У роках 1991 та 1992 під час Орликіяди на Союзівці відбувся вишкіл гніздових. Наступні учасники вишколу переглянули "Як переводити новацькі табори" і подали свої цінні поради та завваги, за що я їм ЩИРО ДЯКУЮ:

сестр. Дарка Ганкевич	станція	Чикаго
сестр. Мирося Драган	"	Нью-Йорк
сестр. Андрея Матвіїшин	"	Чикаго
сестр. Роксоляна Мисило	"	Ньюарк
сестр. Лада Смик	"	Чикаго
бр. Ростик Смик	"	Чикаго
сестр. Дарка Юрчук	"	Ньюарк

ГОТУЙСЬ!

Нью-Йорк, 30. X. 1994

Сірий Орел Надя Кулинич

ЯК ПЕРЕВОДИТИ НОВАЦЬКІ ТАБОРИ

(Інструкції для комендантів новацьких таборів).

НОВАЦЬКИЙ ТАБІР - це довготривале організоване дозвілля для новацтва. Організоване - це означає, що діти мають програму на цілий час. Діти не сидять бездільно, не нудяться. Під час табору новацтво підготовляється до проб та вмілостей. Для новацтва нема вишкільного табору; є тільки один новацький табір, в якому бере участь усе новацтво. Якщо в таборі діти не підготовляються ні до проб, ні до вмілостей, а програма є виповнена легкими зайняттями, щоб тільки зайняти та забавити дітей, то це вже не новацький табір, а новацька оселя, в якій можуть брати участь новаки і неноваки.

ЗАВДАННЯ НОВАЦЬКОГО ТАБОРУ: Завданням новацького табору є продовження праці, розпочатої в домівці. Різниця є та, що тепер праця проходить серед природи, в крузі ровесників і далеко від дому. Тому в таборі маємо підготовлення та переведення новацьких проб та вмілостей. Табір є самотнім місцем, де можна пройти історичні гри, потрібні до новацьких проб. У таборі новацтво вчиться:

- таборувати
- співжити з гуртом
- бути самозарадним
- бути витривалим.

ПЕРЕДТАБОРОВЕ ПІДГОТОВЛЕННЯ

1. Плянуння табору треба починати пів року наперед. Найперше треба підшукати коменданта табору. Пластун, що перебирає на себе обов'язки коменданта табору, мусить добре впевнитися, що матиме вакації на час табору, щоб не ввести управу оселі та крайового коменданта новацтва у блуд. Нема нічого гіршого для табору новаків, як резигнація коменданта перед самим початком табору.

2. Рівночасно з підшукуванням коменданта треба підшукувати бунчужного та писаря. Найкраще було б, якщо сам комендант підшукав би собі бунчужного та писаря, бо тоді буде мати добру співпрацю.

3. Рівночасно треба розіслати до всіх станиць, новаки яких візьмуть участь у таборі, обіжник у справі зголошень пластунів на впорядників. В обіжнику треба подати точні інформації, головню щодо віку, ступеня та вишколу (16 років, розвідувач, здобутий ступінь упорядника; у виїмкових випадках: 15 років, закінчення Ради Орлиного Вогню впорядників та активна праця в станиці, або в таборі). Не дораджується брати тих, що не мають ні вишколу ні практики, бо комендант муситиме робити їм вишкіл вечорами. Одначе у виборі виховників до табору треба підходити індивідуально, головню до тих, що мають практику тільки в станиці, або тільки в таборі.

4. Зголошення виховників до табору повинні бути якнайшвидше переслані до коменданта табору. Комендант відразу повинен розділити працю поміж виховників, тобто призначити, хто до котрої проби та до котрої вмілості буде підготовляти новацтво. Комендант повинен брати до уваги побажання самих виховників, власну орієнтацію, опінію крайового коменданта новацтва та станиць. Комендант відписує до зголошених, що приймає їх на виховників до табору, призначає підготовити вмільсть та пробу, та подає свої поради і побажання, як виховники повинні писати свої пляни праці для підготовлення проб та вмілостей. Треба подати також, якою літературою повинні виховники користуватися та де її шукати. Комендант назначає реченець, до котрого виховники повинні виготовити свої пляни та переслати до коменданта до перевірки. Комендант повинен старанно перевірити пляни, подати свої завваги та поправки і відіслати виховникам.

Раз назначену пробу й умільсть не міняти. Якщо в таборі знайде потреба змінити одному виховникові пробу чи вмільсть, то вибрати найбільше заавансованого, бо йому легше буде написати новий плян; дозволити йому на підставі літератури інших братчиків писати новий плян. Не дозволяти двом виховникам користуватись одним пляном, бо це вчить лінивства. Якщо до табору прийдуть виховники підготовані наперед, то це вже половина успіху.

Заплянувати, написати і дати до відома виховникам, котрі ПІСНІ таборовики будуть співати та котрі нові пісні будуть вивчати. Навчити по одній або більше пісень: новацьку пісню, народну пісню, історичну пісню, пісню з рухами (новацький танок). Бути обережним із піснями, котрі написали, переложили, переробили, чи видумали виховники. Ці пісні часто смішні, часом образливі, часом дурні - таборовики вчать, везуть їх до дому та пописуються перед батьками. Проводові табору не треба здобувати поганой опінії перед батьками через такі пісні. Тому треба добре подумати, яку вартість така пісня має й аж тоді вчити таборовиків. У таборі новацтво повинно вчитися УКРАЇНСЬКИХ пісень. Їх маємо багато.

5. Три місяці перед табором Крайова Таборова Комісія повинна виготовити заклик до батьків. Заклик надрукувати в пресі та роздати новакам на сходинах. У заклику повинно бути: пояснення, яку користь приносить новацький табір; таборовий виряд для новацтва; час відвідування новацтва протягом табору; таборові приписи та розпорядки.

6. **ВІДЗНАКИ.** Комендант повинен подбати, щоб він міг привезти до табору приблизну кількість відзнак новацьких проб, уміlostей та відзнаки **ТАБОРУ**. Якщо на оселі є крамниця, комендант повинен уже першого дня замовити потрібні відзнаки проб та вміlostей. Діти в першу чергу питаються, чи будуть відзначки. Відзначка - це нагорода для новака за його працю продовж табору. Тому не розчаруйте новацтво своєю байдужістю та неувагою. Відзначки треба замовити ще перед табором і привезти зі собою. Ніколи не замовляйте відзначок під час табору (хіба що треба устійнити, які вміlostі діти виберуть), ані не довіряйте обіцянкам, бо тоді відзначки прийдуть після табору, а діти поїдуть домів розчаровані та знуджені чеканням. Не обіцяйте відзначок, коли не маєте їх на руках. Комендант повинен запланувати назву табору та проєкт відзначки табору. Відзначку табору можна виконати ручно або фабрично. Якщо хочемо, щоб відзначки були виконані ручно, або нам потрібно їх так мало, що жадна фабрика не схоче бавитися такою малою кількістю, то треба звернутися до юначок або старших пластунок, щоб вишили відзначки. Але звертатися до тих, що вдома, бо вони мають на це час. **НЕ ЗВЕРТАТИСЯ** до таборових сестричок, бо вони мають свої обов'язки і не можна використовувати їхнього нічного відпочинку на шиття відзначок. Якщо треба більшу кількість відзначок (понад 50), то треба знайти фабрику, яка за два чи три тижні зможе виконати відзначки. Відзначки можна зробити перед табором, або домовитися з фабрикою і першого дня табору вислати їй проєкт та гроші, а вона перед закінченням табору пришле відзначки. **ВАЖНОЮ** проблемою є оплата за відзначки. Часом було так, що новаки в таборі самі собі купували відзначки. Хто мав гроші - то купив, а хто не мав, то поїхав без відзначки, бо звичайно гроші за відзначки збирали перед самим від'їздом із табору. Найкраще **ВКЛЮЧИТИ ОПЛАТУ ЗА ВІДЗНАЧКИ В ТАБОРОВУ ОПЛАТУ**. Це є думка комендантів попередніх таборів. Тоді управа дасть комендантові гроші, він закупить відзначки і при кінці табору роздасть дітям. Треба наперед обчислити, скільки приблизно відзнак буде потрібно (табору, проб, уміlostей) і втягнути той видаток у таборовий бюджет. Якщо гроші на відзначки збирають окремо, то старатися зібрати їх, коли діти приїздять до табору. Гроші повинен зібрати один братчик, а кожний новак (чи батько) має дістати посвідку, скільки він вплатив. Посвідка допоможе при розрахунках при кінці табору, коли треба буде звертати надвишки грошей. Коли гроші зібрані заздалегідь, нема затримки для розрахунку при роздачі відзнак на кінець табору.

7. **ВІДСВЯТКУВАТИ В ТАБОРІ ВСІ ІМЕНІНИ ТА УРОДИНИ ЧЛЕНІВ ТАБОРУ** викликанням на середину круга, зложенням побажань та відспіванням "Многая літа". Календарець іменин можна знайти в календарях, які це подають. Великою втіхою для дітей є уродиновий торт. Якщо табір є малий, можна придбати один торт для всіх дітей, що обходять свої уродини під час таборування.

8. ДИСЦИПЛІНА. Це наука порядку, навчання новацтва таборового порядку. Новацтво має:

- слухати проводу табору,
- не відходити від гурту без дозволу,
- не смітити,
- все за собою складати.

Тому треба звертати увагу, повчати, забороняти, але

- не страшити,
- не страшити карами,
- не бити,
- не карати: стоянням на струнко на довгий час,
- додатковою стійкою,
- довшим перебуванням на сонці,
- робленням порядків,
- відбиранням їжі.

Покарати дитину, яка провинилася, можна відібранням приємності, - того, що новак/новачка дуже любить робити: купіль, ігри, прогулянки. Це буде наукою слухатися проводу табору.

9. ОПІКА НАД НОВАЦТВОМ. У таборі опіка над новацтвом має бути круглодобово (зн. 24 години денно: вдень і вночі). Про це кожний братчик/сестричка повинні знати і пам'ятати. Братчик/сестричка заступає в таборі дитині батьків і тому має бути все й усюди зі своїм роєм.

Братчик/сестричка має добре до новацтва ставитися, щоб воно мало до нього/неї довір'я, та щоб зверталися до нього/неї й у щастю й у горю. Братчик/сестричка мусять старатися бути новацтву старшим братом/сестрою, опікуном і якнайкраще заступати батьків.

У всіх важних справах не робити самому рішень, а все звертатися до своїх зверхників: Братчик/сестричка звертається до гніздового/-ї, а коли в таборі такого посту нема, то до бунчужного/-ї.

Зверхників оминати не можна.

Не можна самому давати накази, доручення.

Кожночасно братчик/сестричка мусить знати, де є члени його/її роя. Найкраще завести систему "пари": 2 новаки чи 2 новачки творять пару. Члени пари мають все знати про себе, тобто: де є друга особа, тоді ніхто з роя не загубиться, бо все хтось буде знати, де є його/її пара. Коли братчик чи сестричка мусить відійти від роя на коротко чи на довго, все передає свій рій під опіку другому виховникові/-ці.

Братчик/сестричка роя повинен/-на додержуватися таких приписів:

- постійно перебувати з роєм,
- не залишати роя без опіки,
- додержувати порядок та чистоту в кімнаті,
- змайструвати при допомозі членів роя прапорець та тотем,
- знати, де є кожний член роя,
- провадити записник: список членів роя,
- список і програма зайнять.

10. КРАМНИЧКА. На деяких оселях є крамниця, яка продає солодощі і содову воду. В тій крамниці повинні бути теж речі щоденного вжитку, як олівці та зшитки, батареї до ліхтарок, щіточки до зубів, ложки (якщо таборовики мають свій посуд) та ідунки, частини одностроїв (якщо можливо), шкарпетки, спортові сорочки та інші підручні речі. Комендант табору повинен устійнити з управою оселі, коли крамничка може бути відкрита. Крамниця не може бути відкрита перед сніданням, обідом та вечером, тільки після.

11. ВІК ТАБОРОВИКІВ: закінчених 7 років до незакінчених 12 років. Не можна приймати до новацького табору новаків, що вже закінчили 12 років. Вони повинні бути в таборі юнаків. Якщо станиця прислала такого новака, то - якщо він приїхав з батьками - відіслати його до табору юнаків, а якщо він приїхав сам, старатися якнайшвидше телефонічно або листовно скомунікуватися з батьками й повідомити їх про те, що їх дитину муситься перенести до юнацького табору, - і відтак можна її вислати до юнацького табору.

12. ПРИМІЩЕННЯ ТАБОРУ:

- а/ Місце під табір:** звернути увагу на трійливі рослини. Якщо такі є, то старатися їх винищити ще перед початком табору, а дітей навчити, як ті рослини виглядають, щоб новацтво їх оминало. В таборовій аптечці повинні бути відповідні ліки. Довідатися, які звірята, птахи, комахи та плазуни є в даній околиці та запізнати з ними дітей, щоб діти їх не лякалися та знали, як оминати.
- б/ Вода:** достатня скількість до миття і пиття, місце для купання. Якщо табір не має власного місця для купання, треба возити дітей два-три рази в тиждень купатися.
- в/ Приміщення:** кімнати чисті, побілені, сітки на вікнах (якщо є комарі чи інші шкідники); якщо вживаємо шатра - вони повинні бути в доброму стані і повинні мати підлогу.
- г/ Туалети:** відповідно до числа учасників і у вигідному для них місці.
- г/ Чистота:**
- кожна кімната повинна мати свої прибори до чищення кімнат (мітла, стирка до миття підлоги), щоб не було черг;
  - кухня: столи в їдальні повинні бути накриті (цератою/пластикою) і чисті. Якщо діти самі миють їдунки, після кожної їжі повинні бути дві посудини до миття і полокання. Вода повинна бути гаряча, але не аж так, що новаки могли попаритися. Вода до миття повинна мати мило або порошок до миття.
  - туалети повинні мати все папір, повинні бути миті щоденно та засипувані дезинфекційними порошками.
- д/ Ліс або кущі на сховок** перед спекою.
- е/ Спортивний виряд:** м'ячі великі (1 на рій або на 10 учасників, щоб не позичали), багато малих м'ячиків, стук-пук, бадмінтон, крокет та інші спортивні гри для новацтва.
- є/ Виряд до гор:** шахи, шашки, й доміна (по одному комплекту на 10 дітей), китайські шашки та інші настільні гри для зайнять під час дощу чи дозвілля.
- ж/ Прибори до майстрування:** ножики, цвяшки, молотки, пилки, сверлики, приладдя до простих виробів зі шкіри, пластика до плетення, папір, кредки, ножиці, плястеліна, голки, нитки, полотно.
- з/ Комендант** повинен першого дня табору переглянути, що в таборі є, зробити спис бракуючих речей та сейчас замовити. Дораджується комендантам та всім виховникам переглянути крамниці з вирядом спортивним та до гор, щоб краще орієнтуватися, що можна використати в таборі.

13. Найменше тиждень перед початком табору комендант повинен дістати карти зголошень новаків. На підставі зголошень поділити дітей на групи за новацькими ступенями. Новаки з кожної групи творять окремі рої, яких не можна мішати. Якщо одна з груп має тільки 4-ох новаків, а є вистарчаюче число виховників, то творити окремих рій. В іншому випадку треба їх приділити до іншого роя. Рій повинен мати 6 - 10 дітей, однак в таборі рої мають число членів відповідне до приміщення, бо одна кімната чи одно шатро творять один рій. **КОЖНИЙ РІЙ МУСИТЬ МАТИ СВОГО БРАТЧИКА ЧИ СЕСТРИЧКУ.**

14. Часом буває так, що кожна дитина, чи вона записана до Пласту, чи ні, в таборі є трактована як прихильник/-ця і вона підготовляється до заяви вступу. При кінці табору вона складає заяву вступу і стає новаком/новачкою, хоч часто вона того сама не хоче, батьки не хочуть, не зацікавлені, а дитину вислали задля доброї опіки.

Ми стоїмо на становищі, що новацький табір є тільки для новацтва. Неноваки не розуміють новацьких звичаїв, таборової дисципліни, зражуються до таборових приписів і розпорядків. Вони не знаходять спільної мови з новаками, не мають спільних заінтересувань, вони пишуть додому листи повні незадоволення і цим приносять шкоду доброму імені новацьких таборів. Тому не є корисним приймати неноваків до новацького табору. Однак кожного року ми маємо кілька неноваків у таборі. Ми їх часто мусимо прийняти і тому ми мусимо зацікавитися тим, щоб вони з новацького табору скористали. Багато з них після табору запишеться до новацтва, інші - ні. Ми не повинні з них на силу робити новаків. Новацька хустка має бути знаком приналежності до Пласту й новак це мусить розуміти. Неновак не розуміє цього й за один місяць цього не навчиться і він не буде шанувати хустки, яка для новака є святістю.

Найкращою розв'язкою є - поділити прихильників на новаків і неноваків. Прихильників у таборі є дуже мало, бо всі вони дістають хустку перед табором. Отже майже всі прихильники є неноваки. Ми не можемо робити їх новаками, тобто записувати їх до Пласту. Записати повинен батько вдома, а не в таборі. Їм треба дати програму також: дві вмілості та декілька гутірок про Пласт, про новаків, історію України. Вони повинні брати участь у всіх прогулянках, іграх, співах та спортивних змаганнях. Комендант повинен користуватися картами зголошень і уважати за новаків тих, на чиїх картах підписався місцевий виховник/-ця. Для тих дітей якраз є новацькі табори і новацькі проби. Інші діти - це неноваки.

Ми до Пласту в таборі не приймаємо; це роблять станиці. Залишім право давання хусток виховникам на місцях, які знають добре своїх дітей. Дітей, що хочуть стати новаками-самітниками, треба відразу зголосити до крайового коменданта УПН і тоді вони будуть трактовані, як новакі.

Те саме відноситься і до проб, а саме іменування по пробах та переведення Новацької Обіцянки належить до прерогатив місцевого гніздового (в станиці).

15. ПРАПОРЕЦЬ ЧИСТОТИ. Кожного дня під час ранньої збірки комендант і писар переглядають чистоту по кімнатах. Перших 2-3 дні табору комендант звертає увагу поодиноким роям на чистоту. Відтак починає давати прапорець чистоти (може бути гарно прикрашена мітла чистоти). Може бути два або три прапорці, якщо табір є великий, багато роїв і є кілька приміщень. Крім прапорця, можна ще відмічати один рій.

Практика виказала, що добре є переглядати приміщення роїв після пообідньої тиші і цей перегляд долучувати до слідуючого дня. Крім прапорця чистоти, можна давати прапорці за додержування нічної тиші, за додержування порядку та тиші в їдальні. Ранком роїові приносять усі прапорці до чергового дня або до бунчужного. Після молитви виступають роїові нагороджених роїв і комендант вручає їм прапорці. Передача прапорців повинна бути коротка.

16. ТАБЛИЦЯ ОГолошень. Перед входом до табору повинна бути таблиця оголошень для посторонніх осіб. У таборі повинна бути таблиця оголошень, на котрій писар кожного дня вивішує порядок зайнятть. **ПОРЯДКУ ЗАЙНЯТЬ НЕ ТРЕБА ЧИТАТИ В НАКАЗІ.** Цікаві новакі прочитають самі. Іншим братчик скаже, а за кілька днів вони знатимуть приблизно, що і коли має бути.

СПИС НОВАКІВ: Для швидкої орієнтації в таборі на таблиці оголошень повинен бути поазбучний список новаків із поданням кімнати чи шатра. Також повинен бути список виховників. У більших таборах це є дуже практичне при роздачі пошти та помагає в відшукуванні новаків та виховників.

17. БІБЛІОТЕКА. Кожний табір повинен мати бібліотечку для вжитку виховників. Комендант повинен знати з попередніх звітів, які книжки є в таборівій бібліотеці, доповнити її, а список книжок подати виховникам. Виховники повинні знати, що є в таборі, бо від того залежить, скільки книжок вони мусітимуть везти з дому, та якими матеріялами можуть користуватися при укладанні пляну праці на табір. У таборівій бібліотеці повинні бути слідуючі матеріяли:

Правильник УПН

Вогонь Орлиної Ради (всі доступні числа)

Бібліотека В. О. Р. (усі доступні випуски)

Дитячі журналики, на пр.: Готуйсь, Веселка, Соняшник, Барвінок, Малятко та інші (старайтеся дістати старі річники, бо біжучі числа новацтво перечеитує)

Старі читанки

Збірки казок (народніх), легенд, оповідань, віршів, загадок, ігор, майстрування.

КРІМ ТОГО треба мати бібліотечку для учасників табору, цебто 30-50 книжечок цікавого змісту й легкого стилю, щоб новацтво читало само. **УВАГА:** При радянських виданнях треба уважати, щоб не було там комуністичної пропаганди.

18. ТАБОРОВИЙ ВИРЯД. Обрахувати, що потрібно, скільки, зробити спис і дістати це все від управи або купити наперед, якщо табір має справно працювати, щоб булаві не ходили по інших таборах позичати виряд, чи переказувати до адміністрації табору, що їм потрібно купити, чи самим часто їздити в місто й тратити час. Випозичений виряд треба пильнувати, бо його треба віддати. Не видавати виряду таборовикам, тільки виховникам і записувати, хто що взяв. Записувати, хто що віддав. Не губити виряду в лісі, все приносити до табору і віддавати до канцелярії табору. Один член проводу повинен пильнувати виряд.

а/ Загальний: Відро, мітла, смітярка, стирка до миття підлоги ("мапа"), дезинфекційний середник ("лізоль" або щось інше), жарівки, цвяхи, молоток, прапор, м'ячі, сокира, пила, 2 лопати, шнурок, лива.

б/ Виряд канцелярії: Правильник УПН, ножиці (гострі), лінійка, таблиця оголошень (дерево, папір), пластика - щоб закрити таблицю перед дощем, папір до писання: з лінійками та без лінійок - якщо писар має друкарську машинку або комп'ютер, калька - якщо треба писати листи з копіями, самоліпка, шпанівки, гумки різних величин, зшивач і дротики до нього (збивач), 10-20 олівців та кілька стругачок, кілька різнокольорових фільцових олівців, клей, зірки до наліплювання (на точкування), кольоровий папір, приятельки (до причіплювання відзнак), малі записники, зошити на таборові книги, папір для рисування, крейдки на рисування, фільц на прапорці, стяжки: синя та жовта (за українську мову) - або щось інше чіпати таборовикам у нагороду - на пр. кутасики з волічки, словник.

в/ Виряд до історичних ігор.

Отроки: 2 луки, 6 стріл (хлопці будуть самі робити луки, але ними важко буде стріляти до цілі)

шнурок на тятиви до луків

бронзовий (пакунковий) папір на шоломи

срібний папір (алюмінієвий) на верхи шоломів

картони на щити

кольоровий папір або крейдки або кольорова тасьма на прибрання щитів.

Джурі: 2 шаблі (на стійку таборову)

картони на шаблі

фарба на шаблі, або срібний папір

бронзовий папір на шапки (або чорний, але такий, щоб не облязив, коли новаки спітніють)

чорний папір на шлики

червона волічка на кутасики

матеріал на прапори полків (- роїв)

барабан і патики

великі тонкі картони на дула гармат (якщо будуть робити гармати).

Звідуні: 2 кріси (на стійку таборову)

бронзовий або синій папір на мазепинки

синій папір на прибирання мазепинок

картони на кріси

шнурок до крісів

великі картони (якщо будуть робити скоростріли).

Г/ Виряд на майстрування: Майстрування переводять
впорядники/-ці. Вони повинні привезти плян та виряд.
Треба знати: - що є на оселі, з чого що можна зробити - як
шишки, камінчики.
- що можна купити і що з того можна
зробити.

Скількість є подана на один рій (10 дітей):

Волічка різних кольорів
36 кольорових дротиків (до файки - на звірятка)
1000 патичків від морозива (коробки, хрест)
1 шпулька або 10 в'язочок пластики до плетення (перстені
до хусток, ключі) - тільки для старших роїв
20 паперових тарелів (маски)
20 паперових горняток (маски)
30 карток грубого кольорового паперу (привіти, витинки)
Клей
10 ножиць дитячих (тупих)
10 олівців
2 стругачки
20 карток паперу до рисування
20 карток паперу на паперові складанки - для старших
1/2 кг камінчиків на мозаїку - старші
Коробки від яєць (пластикові, паперові - на різні іграшки)
10 кусків фільцу (витинанки)
1 пачка бальонів різної величини (звірятка)
10 карток паперу з лінійками (дописи) - середущі і старші
Матеріали на тотем.

Позичити в міській бібліотеці книжки про майстрування для різного віку. Майстрування потрібне на дощеві дні.

Ілюстр. Юрія КОЗАКА

ПОРЯДОК ДНЯ В ТАБОРІ

Треба його додержуватися і старатися робити якнайменше змін.

7:00 - 8:00	вставання, прорух, порядкування, миття, вбирання одностроїв, поїзд чистоти	
8:00 - 8:30	молитва, піднесення прапору, наказ	
8:30 - 9:15	снідання	
9:15 - 9:30	підготовлення до зайнять	
9:30 - 11:45	ЗАЙНЯТТЯ	(2 1/4 год.)
11:45 - 12:00	підготовлення до обіду (вмитися і перебраться)	
12:00 - 12:45	обід	
12:45 - 2:00	пообідня тиша	
2:00 - 3:45	ЗАЙНЯТТЯ	(1 3/4 год.)
3:45 - 4:00	підготовлення до підвечірку	
4:00 - 4:30	підвечірок	
4:30 - 6:30	зайняття	(2 год.)
6:30 - 6:45	підготовлення до вечері	
6:45 - 7:30	вечеря	
7:30 - 8:00	ЗАЙНЯТТЯ	(1/2 год.)
8:00 - 8:30	підготовлення до молитви, миття (вбрати однострої)	
8:30 - 8:45	опущення прапору, молитва	
8:45 - 9:00	підготовлення до сну	
9:00 - 7:00	нічна тиша.	

ПРОРУХ у новацтва короткий. Починається вибігом на площу і триває около 10 хвилин. Вправи повинні бути легкі: рухи руками, ногами, головою, цілим тілом, перескоки, підскоки. Новаки й виховники повинні бути вбрані в руханкові строї. Увечір таборовики повинні зладити собі спортовий одяг, щоб ранком не шукати пів години. Ці, що вже вбрані, чекають у кімнаті. Ранки є холодні і не дозволяють таборовикам чекати за довго на дворі.

Впорядник показує вправу, відтак він вправляє, а новацтво його наслідує. Впорядникам треба пояснити, як переводити прорух і зробити його цікавим для дітей.

ПОРЯДКУВАННЯ - це стелення ліжок та складання всіх речей. Навчити таборовиків помагати одні одним, головно при складанні великих коців, чи при прикриванні коцами ліжок. Навчити всі речі складати відразу там, де мають бути, не кидати на ліжко, під ліжко чи на полицю. Братчик/сестричка має бути в кімнаті під час порядкування та помагати. За чергою таборовики замітають кімнату, збирають сміття, збирають сміття довкруги кімнати (куреня, колиби), виносять сміття на призначене місце.

МИТТЯ: цілий рій іде митися разом. Кожний бере свій виряд. Не дозволяти позичати рушників, мила, пасти чи щітки до зубів, чи гребінців. **ЦЕ НЕ НАЛЕЖИТЬ ДО ДОБРИХ ПРИПИСІВ ГІГІЄНИ.** Братчик/сестричка мусить бути з роєм. Хто вмився, може йти до кімнати сам та вдягати однострій - якщо братчик/сестричка дозволить, але найменші хай чекають на всіх.

ПОІЗД ЧИСТОТИ. Переводити роєм, або двома роями. Не має тривати довго. Якщо таборовики є за це точковані, чи подавані до наказу, дуже точно записувати, бо новацтво дуже чуле на справедливість.

Перевіряти: **однострій** - тільки те, що забув убрати, але не те, що він не привіз з дому,

незачесане волосся,

брудні вуха, лице, зуби, руки, нігті, коліна, черевики.

Кожного дня вибирати 4 - 5 інших станцій.

ЧИСТОТА І ПОРЯДОК у таборі полягає на прикладі: старшина дає приклад булаві, булава дає приклад таборовикам. Тому всі у таборі мусять придержуватися чистоти, в першу чергу особистої чистоти, відтак чистоти докільця - кімнати, довкруги кімнати, ідальні, табору. Якщо всі будуть співпрацювати, табір буде чистий і приємний для всіх. Коменданти повинні звертати увагу на кімнати булави, братчиків і сестричок (щоб була чистота й порядок).

Першого дня табору може бути важко на одну годину після вставання привести табір на ранню **МОЛИТВУ**. Тоді відразу треба дати більше часу, щоб не вчити дітей спізнюватися. Табір не повинен спізнятися. На наступні дні треба припильнувати, щоб на час вставання новаків братчики/сестрички були вже одягнені. Вони мусять вставати на 1/2 год. раніше, щоб через них табір не спізнювався.

За день чи два братчики/сестрички будуть знати, котрі таборовики встають самі на свисток, або самі будяться, а кого треба таки будити.

Молитву навіть і у великому таборі можна перевести за 1/2 години. Якщо не вистарчає часу на похвали чи нагороди, тоді це перевести по сніданні.

Час **СНІДАНКУ**, обіду, підвечірку та вечері залежить від таборової кухні. Якщо два або більше таборів мають спільну кухню і можуть їсти в цей самий час, тоді придержуватися поданого порядку. Але коли в ідальні немає місця для всіх, тоді треба порядок дня змінити. Час їжі може бути на 1/2 до 1 год. пізніше. Ці зміни не міняють кількості часу на зайняття, тільки перегруповують їх.

ПІДГОТОВЛЕННЯ ДО ОБІДУ, підвечірку та вечері - це **МИТТЯ РУК**. Братчик/сестричка дає приклад. Таборовики беруть свої рушники та своє мило. Ніхто нічого не позичає, навіть братчик/сестричка. Не можна звільняти таборовиків від миття рук перед їжею.

В **ІДАЛЬНІ** братчик/сестричка сидить зі своїм роєм. Діти не відходять від стола без дозволу. Діти не розливають молока, чи іншого напитку, по столі. Хто розлив, мусить повитирати. Не кидати харчів, чи решток їжі під стіл. Ніхто не відходить від стола, поки на столі не буде чисто. Також треба позбирати сміття під столом.

ПІДГОТОВЛЕННЯ ДО ЗАЙНЯТЬ - це час на перебирання. Якщо таборовики ідуть до лісу - треба вбрати довгі штани; якщо хмариться - брати дощевики. Якщо холодно, хай кожний новак/кожна новачка бере на себе щось тепле - светер, вітрівку, грубу сорочку і щось, на що можна сісти. Якщо є сонце - щось на голову, на дощ - чоботи. Не дозволити ходити цілий день у шкарпетках та черевиках від однострою (головно у новаків). Не дозволяти ходити босо. **УСІХ ЦИХ ПРИПИСІВ У ПЕРШУ ЧЕРГУ МУСЯТЬ ДОДЕРЖУВАТИСЯ БРАТЧИКИ/СЕСТРИЧКИ.**

ПООБІДНЯ ТИША: Таборовики можуть лежати на ліжках, або на коцах під деревами. Можна грати настільні гри, але спокійно, без крику. Можна розказувати таборовикам казки, або оповідання.

КУПІЛЬ може бути раз або два рази денно, у вигідний час, тобто залежно від того, коли в програмі потрібно більше часу. Якщо треба новацтво возити купатися, то це краще робити зараз після пообідньої тиші. Тоді в інші дні час призначений на купіль буде використаний на інші зайняття, а на це пополудне коли новаки їдуть купатися, не буде жадних зайнять.

НІЧНА ТИША: Перед сном таборовики повинні помити руки, ноги, коліна, зуби. Це найкраще робити перед молитвою та одяганням одностроїв. Коли є вогник, то практично є перенести миття на пізніше - по вогнику.

Якщо таборовики є вже в ліжках перед свистком на тишу, можна з ними говорити, чи щось розказувати. **ЗАБОРОНЕНО** говорити таборовикам страшні казки, чи страшити їх. Також не дозволяти, щоб одні одних страшили, головню на оселях, де таборовики мусять уночі виходити з приміщення до туалети. Якщо таборовик боїться сам уночі вийти з кімнати, хай збудить братчика/сестричку.

Першого вечора, а відтак під час табору перевіряти, чи таборовики сплять у піжамах, чи скидають спідне білля на ніч, чи не одягають спортивного строю під піжаму, щоб рано не переодягатися, або щоб першим вибігти на прорух.

Діти повинні спати 10 годин. Часом можуть піти спати 1/2 до 1 год. пізніше, коли є вогник. Але це не повинно бути частіше, як раз у тиждень.

ПЛАН КОМЕНДАНТА ТАБОРУ

Кожний впорядник плянує зайняття для свого роя на короткий час. Але що повинен на сходинах робити впорядник, або що новацтво робитиме по сходинах - плянує комендант. Комендант плянує працю табору, як цілості. Він мусить зложити в одну цілість поодинокі пляни виховників. Треба взяти зшиток і вписати туди всі дні табору, кожний на окремій картці. Кожного дня треба написати, скільки вільного часу на зайняття передбачається в кожному пору дня. Відтак треба з правильника розложити точки вимог проби на поодинокі дні так, як це зробили виховники у своїх плянах. Цей розклад треба писати тоді, коли виховники прислали до перегляду свої пляни. Якщо є два або три пляни до 1-ої проби, то треба їх якнайбільше узгіднити, бо ці три рої творитимуть гніздо і гніздо повинно переводити свої сходини, прогулянки, вогники в одному часі, але окремо. Коли є вписані сходини, треба вписати історичні гри. Вони будуть переведені в такому порядку, як заплянували виховники. Те саме є з уміlostями. Тоді в вільний час треба вписати купіль, ігри та інші таборові зайняття. Це буде план коменданта. В наказі комендант буде подавати, що і коли даний рій має робити (а братчиків/сестричок інформувати, котрі точки з вимог до проб треба перевести даного дня).

Новацький табір триває три тижні. Станичні табори часом тривають тільки два тижні.

Табір може мати такі програми:

1. Підготовлення до проб, історичні гри, вміlostі.
2. Історичні гри й уміlostі, а проби тільки для новацтва далекого віддалення або на окреме прохання гніздових.

Відповідно до заплянованої програми, розтаборуємо новацтво (див.: "Перші дні табору").

Коли табір триває три тижні, починається в суботу і кінчається в суботу (як це звичайно буває), табір триватиме 20 днів. Кожного дня ми маємо за поданим порядком (див.: "Порядок дня в таборі") тільки 6 і 1/2 год. на зайняття. Можна цей час скоротити до 6 годин, або продовжити до 7. Більше часу на зайняття новацтву не можна давати. Що ми мусимо за цей час зробити?

1. Підготовлення до проб, 10 днів по 1 год. - 10 год.
2. Історичні гри/сходини, 10 - 12 днів по 1 - 1 1/2 год. - 10-18 год.
3. Ланки вміlostей, 8-10 днів по 1 год. - 8-10 год.
4. Спів, 10 днів по 1 год. або кожного дня по 1/2 год. - 10 год.
5. Ігри, кожного дня по 1 годині нараз, або двічі по 1/2 год. з тим, що перша 1/2 год. - це організовані гри, а друга 1/2 год. - це довільні гри під наглядом впорядників - 20 год.
6. Майстрування, що другий день по 1 год. - 10 год.
7. Купіль, щоденно по 1 год., або і по 1 1/2, але розділено на рано і по полудні по 3/4 год. - 20-30 год.
8. Прогулянки, можна зробити дві короткі по 4 год. кожна, а останнього тижня - одна 8-годинна, тобто цілоденна. Не враховуючи часу, призначеного на їжу і т.д., це нам забере програмних 12 год.

9. День новака (пластуна): Кожний табір повинен відсвяткувати день новака-новачки, головню в час, коли приїздить найбільше батьків. День новака добре є получить з кличем даного року, чи історичною датою, чи іншою важною подією. До цього треба підготуватися від початку табору. Підготування займе 8-10 год. В програмі можуть бути: рухові гри, спортивні змагання (біги, скоки, два вогні), танки, хороводи, співи, вежі, вільноручні вправи цілого табору, гри справності, як: перегони в мішках, пакування наплечника, хід по вузькій дошці, нести в ложці яйце, воду, нести на голові предмет та інше. Програму закінчити вогником. Програма не повинна тривати довше, як від обіду до вечері. Підготування до виступу розложити так, щоб не терпіли на тому ні проби, ні вмілості. Вибирати такі пописові точки, які є вже включені в програмі проб, історичних ігор та вмілостей і старатися не робити окремого підготування замість тих програмних зайнять. 1/2-годинний попис пройде і забудеться, але відзнака проби, історичної гри, чи вмілості залишиться, як спомин із табору. Тому не дораджується присвячувати весь час і енергію на цей попис. Через підготування до Дня пластуна новацтво не повинно тратити своїх щоденних зайнять, задля котрих воно приїхало у табір.
10. Богослуження, а часом і релігійні гутірки, коли священник є довший час на оселі - 5-10 год.
11. Інші зайняття, які можуть забрати 2, 3, або 4 год. на цілий табір. Ці зайняття не повинні тривати довше, як 1 год., за винятком змагів до проб чи історичних ігор. До вмілостей змагів не треба робити. Тут входять:
 новацькі танки-пісні з рухами, можна додати до співу
 самодіяльні гри-інсценізації казок, можна підготувати, а попис буде на вогнику
 підготування до вогників
 дописи та рисування до хроніки
 писання листів до дому
 ляльковий театр
 генеральне порядкування в суботу, перед приїздом батьків миття під теплими душами, - це також можна робити по купелі, але не кожного дня
 змаги до проб, історичних ігор і т.п.
12. Вогники: 2 важливі - перший та останній, 2 в суботи чи неділі, хоча ще 2 роями або гніздами - 6-8 год.
13. Дозвілля - відвідини батьків. На це неможливо дати час, бо кожна оселя має свої звичаї. Часом батьки приїзять часто, але на короткий час, часом тільки один раз на День пластуна і звільняють новацтво на пів дня.

ХТО ЩО ПЕРЕВОДИТЬ:	РІЙ	ГНІЗДО	ТАБІР	ЛАНКА
Проби	x			
Історичні гри		x		
Вмілості				x
Ігри	x	x	x	
Спів		x	x	
Майстрування	x			
Вогники	x	x	x	
Змаги		x	x	
Прогулянки		x	x	
Купіль			x	
Прорух	x	x		

ЩО КОЛИ ПЕРЕВОДИТИ?

Рано: історичні гри/сходини, короткі прогулянки, спів, ігри, купіль, підготовлення до проб.

По обіді: купіль, ігри, спів.

По підвечірку: вмілості, гри, спів, інші зайняття.

По вечері: вогники, спів, ігри, інші зайняття.

ВОГНИКИ: Мусить бути вогник відкриття, бо на ньому таборовики вибирають назву табору (може бути на окремому вогнику третього дня таборування), та вогник закриття, бо на ньому таборовики пописуються. Всі інші вогники повинні бути в міру часу і погоди. Найкраще, коли раз у тиждень є таборовий вогник, раз у тиждень є вогник ройовий або гніздовий. Всі ці вогники повинні тривати не довше, як 1 годину. Не треба чекати на вогник, аж стемніє. Можна починати вогник, коли ще ясно. Вогники будувати не високі та далеко від дерев та сухого листя чи трави.

Кожний раз до підпалювання вогника вибирати інших таборовиків на сторожів. Вибір до підпалення вогника має бути нагородою. Тому вибирати таборовиків, що собі чимось на це заслужили, але кожного разу інших. На приклад: перші вогники можуть підпалювати ті, що відбули найбільше таборів, мають найбільше проб, є новачками далекого віддалення (самітники), приїхали з далека та ін. Не давати першого вогника підпалювати тим, що є перший раз у таборі.

Ройові вогники - це наука для таборовиків, як будувати вогник, тому по вечері цілий рій іде на місце вогника, збирає ріща, зносить на купу, ломить ріща на малі куски, будує вогник. Виховник/-ця є з роєм: учить, помагає, щоб таборовики навчилися правильно будувати вогники. Вміла будова вогника - це вже половина чару вогника: вони ж самі його збудували! Коли вогник готовий, назначити 1-2 сторожів вогника. Сторож підпалює вогник, докидає ріща, а потім помагає гасити. Показати, як підпалювати. Нема припису, що новак/новачка має підпалити вогник одним сірником. До підпалення вживати, по можності, довгі дерев'яні сірники. Вогник можуть підпалювати навіть чотири члени роя. Треба дати нагоду всім, що є в таборі, хоча раз підпалити вогник або навчитися.

Програма вогника має бути коротка: розповідь - можуть говорити самі члени роя, 1-2 пісні, самодіяльна гра (яка може бути підготовленням на виступ на вогнику цілого табору), ракета, подяка за добре діло. Члени роя гасять вогник самі - або землею: треба принести 1-2 лопати, або водою: треба принести воду ще перед вогником. Ці ройові вогники, вміло переведені, таборовики будуть довше пам'ятати, як таборові, бо тут усе вони самі робили: будували, переводили програму, гасили.

ТОЧКУВАННЯ:

Поведінка/новацька постава	1-3 точки денно
Українська мова	1-3 точки денно
Ігри, спів, майстрування	1-3 точки денно
Особиста чистота (поїзд чистоти)	1 точка денно
Добре діло -	
Будова вогника -	
Допис чи рисунок до хроніки -	
Праця для табору (прибирання, прикрашування) -	
Винахідливість (ініціатива) -	
Зарадність -	
Виступ при вогнику -	
Співпраця на прогулянці -	

- все це точкувати, але обмежити число точок що одна особа може дістати за кожну ділянку під час табору до 5 - 10.

Точкування роїв:

чистота в кімнаті - прапорець чистоти,
 нічна тиша - прапорець тиші,
 чистота й тиша в їдальні - можна давати
 прапорці, або окреме признание, або
 точки,

чергування в таборі - похвали у наказі,
 порядок на збірках - похвали у наказі.

При кінці табору проголосити, котрий рій дістав перше місце. Можна додати першим роєм по кілька точок до особистого точкування їхніх членів. Їм це належить, бо ці точки вони здобули через співпрацю. Точкування роїв записувати на окремій роєвій таблиці точкування. Можна рисувати маленькі прапорці, кожний іншого кольору, відповідно до того, за що той прапорець. Точкування почати першого дня табору і бути СПРАВЕДЛИВИМ, щоб діти не їхали до дому огірчені на брак справедливості, та щоб не нарікали на тих, що їх братчики/сестрички більше любили.

Ми переводимо загально таборове точкування, трактуючи всіх таборовиків однаково. Однак нам треба розуміти, що таке точкування не є зовсім справедливе з огляду на вік: наймолодші терплять, бо вони не дають ради все добре зробити і часто дістають забагато точок, бо всі над ними милосердяться, бо вони маленькі і часто виглядає комічно, коли найменші дістають найбільше точок і перші місця. Тоді старші нарікають, бо їм кривда.

В одному таборі братчики рішили зробити роєве точкування, бо індивідуальне точкування, на їх думку, було несправедливе, бо за те саме різні братчики дають різну кількість точок. Кожний братчик точкував свій рій і загальне точкування було роєми. Це було найбільше справедливе точкування. При кінці табору писар вибрав із кожного роє першунів. Під час табору члени роє порівнювали своє точкування тільки з членами свого роє, бо вони тільки з ними змагалися, а не з цілим табором. Скільки було роїв, стільки було першунів (може бути більше, як одно перше місце). Були другі та треті місця. Більшість таборовиків на це собі заслужили в роє. Це точкування всім подобалося, а найбільше новакам молодшим, бо і вони мали нагоду пописатися.

ПРОБИ: У таборі ми підготовляємо новаків/-чок до проб, якщо гніздовий/-а про це написали на карті зголошення. Тому треба точно перевірити, що місцеві виховники хочуть, щоб їх новаки/новачки в таборі здобули.

Таборове підготування до проби - це вже повторення того, що братчик/сестричка робив/-ла цілий рік у домівці: підготування до проби. Дуже часто вони просять, щоб перевести ЗМАГ до проби, бо їм це важко з різних причин у станиці перевести. Зовсім вигідно в таборі є попри змаг історичних ігор додати питання до проби.

ІМЕНУВАННЯ залишити гніздовим у станицях, також **ОБІЦЯНКУ**. Дуже часто батьки бачать юнацьку Присягу, а Новацької Обіцянки ніколи не чули, бо це відбувається в таборі і то НЕ на закритті, бо тоді немає часу. Якщо гніздовий із станиці є присутній у таборі, то він на закритті може - за дозволом коменданта табору - своїх новаків іменувати.

ПЛАН ПРАЦІ ВПОРЯДНИКА

Впорядник у таборі зветься братчиком, а впорядниця сестричкою і так кличе їх новацтво. Діти повинні шанувати своїх виховників і звертатися до них через "прошу". Якщо діти цього не знають, то їх треба навчити.

Праця братчика і сестрички в таборі є такою самою, як продовж цілого року. Різниця є в тому, що вдома братчик чи сестричка бачить новацтво раз у тиждні, а в таборі перебуває з ними постійно.

Новацький табір - це довготривале зорганізоване дозвілля для новаків і новачок. Табір - це не вишкіл, це зорганізоване дозвілля, на якому зайняття є так уложені, щоб попри підготовлення до проб та вмілостей, новацтво мало багато часу на гри, майстрування, купіль, вогники, прогулянки. Всі новацькі зайняття в таборі проходять у певному порядку та під опікою старших - братчиків, сестричок.

Кожний впорядник і впорядниця в таборі одержує один рій, яким вони опікуються. Вони сплять з дітьми, заступають дітям батьків, стають старшими приятелями-дорадниками. Новацькі виховники не сміють залишити своїх новачат без опіки. Коли до цього зайде важна потреба, то дітьми повинен заопікуватися хтось другий. Діти не повинні бігати самовільно по таборі. Кожної хвилини повинен братчик знати, де є його новачки. Першого дня табору навчити новацтво, як вони мають поводитися. Якщо новачки є нечемні, треба їх напімнути, пояснити, що вони зробили зле, та чому вони не повинні цього робити. Братчик сам НЕ МОЖЕ КАРАТИ НОВАКІВ. Нечемних новачків зголосити гніздовому, бунчужному, або комендантові. Братчик заступає батьків тільки для опіки й науки, але ніколи для карання. Братчик не може вживати кар батьків, ані не сміє вдарити новачка-новачку. Карою для новачка повинно бути: недопущення до складання проби, здобування вмілості та відбирання інших приємностей. Не можна карати стійкою, замітанням, порядкуванням та іншими чинностями щоденного життя. Коли братчик чи сестричка зголошується до табору, то разом зголошують свою готовість переводити певні проби та вмілості. Коли комендант одобрить цей вибір, тоді можна розпочати писання плану праці. Найперше треба роздобути правильник або відписати вимоги даної проби. Всі точки до проби треба перевести в 15 зайняттях: 12 сходинах, 1 прогулянці, 1 вогнику, та 1 змагу. Комендант подає, скільки зайнять має бути. Щоб цей план написати, треба взяти 14 карток паперу й написати назви 14 перших зайнять. Відтак треба розложити всі точки вимог на 14 зайнять відповідно до того, чи то сходуни, прогулянка, чи вогник. Найперше треба вибрати все те, що є головне - що треба новацтво навчити, бо це будуть гутірки або розповіді, відтак додавати до тих точок інші вимоги, як: майстрування, рисування, спів, ігри. Якщо вже всі точки вимог є розложені, а програми сходин не виглядають виповнені, тоді можна додавати до програм інші точки, які одначе мусять бути пов'язані з наміченими точками сходин. Коли вже є намічений план сходин, вогника, чи прогулянки, треба цей план виповнити оповіданнями, грами та іншими складовими частинами, тобто треба вписати докладно назву оповідання чи гутірки, де її можна знайти. В той спосіб треба описати кожен точку кожних сходин, прогулянки та вогника. Тоді програма буде готова до переведення. Одначе, щоб цю програму добре перевести, треба взяти зі собою всі джерела оповідань, ігор та інших запланованих точок. Не можна здаватися на свою пам'ять, бо важко є запам'яти всі ті оповідання, гри, пісні та інше. Крім того треба взяти кілька цікавих книжечок, щоб можна було новацтву читати.

Сходини можуть бути переведені на площі, в лісі, або в кімнаті (в дощ), тому треба так укладати програми, щоб було кілька для переведення в кімнаті. Крім тих сходин треба мати написані хоч дві програми сходин, які не є пов'язані з пробою, якщо буде лишній час. Тоді можна буде використати запасові сходини, бо самі гри новацтву за певний час навкучать.

Крім вимог до проби новацтво повинно пізнати історію України. Для підготовки до проб передбачені є ігрові комплекси "Сторожі родинного вогнища", "Отрок" (цеї книжки не можна заступити "Княжою Славою", яка є задовга і не має гор), "Джура" і "Звідун". Ці матеріали треба дістати й перевести всі історичні гри, які там є.

ВМІЛІСТЬ: Братчик чи сестричка вибирає собі одну вмільсть. До вмільсті треба підготувати 10 - 15 зайнять (так, як скаже комендант). Також треба привезти зі собою всі потрібні матеріали, як також книжки з ілюстраціями. При майструванні братчик чи сестричка пояснює, показує, допомагає, але не може робити за дитину, бо тоді це буде праця виховника, а не новака чи новачки.

Програму треба вписати до зшитка. При переведженні робити всякі поправки та замітки. Ця програма буде мати вартість на будуче.

ЛІТЕРАТУРА: Братчики й сестрички повинні користуватися журналами "Вогонь Орлиної Ради", дитячими книжечками, старими читанками, дитячими журналіками, але не теперішніми, тільки старими числами принайменше 2-3 роки взад. Часто видавництва мають старі числа й радо їх продають.

НОВАЦЬКІ СХОДИНИ: Час тривання 1 1/4 до 1 1/2 години. Це різноманітна гра, що дає виховний матеріал. Мета сходин - це підготовки до даної проби. Тема сходин - це те, про що будемо говорити, це провідна думка сходин.

Відкриття: 5 хв. Сходини починаються обрядом і привітом. Обряд - це оригінальний початок сходин що вказує, про що буде мова на сходинах, або звичай починання сходин відповідно до назви роя. Звичайно це вигук - наслідування птаха чи звіра, рухи даного звіра. Привіт "Готуйсь". Може бути також привіт роя - клич.

Розповідь: 10-15 хв. Гутірка, якщо новацтво (старше) бере в ній участь. Розповідь може тягнутися продовж цілих сходин, переривана іншими точками. Треба говорити, а не читати. Пояснювати незрозуміле, але тільки на запитання.

Гра: 5-10 хв. Може бути кілька гор на сходинах: рухові, спокійні. Після розповіді давати рухову гру. Повторити кілька разів. Уважати, щоб діти не розігрілися та щоб по такій грі не пили води. Вважати на терен: пні, куші, каміння, багно, мох. Кожна дитина бере участь у всіх іграх. До особливих завдань при грах брати дітей по черзі. Може бути кілька гор підряд, але мусять чергуватися: рухова і спокійна.

Майстрування: 10-15 хв. Робити прості та легкі предмети, щоб можна їх закінчити за одні або двоє сходин. Щоб майстрування йшло справно, кожний новак повинен мати виряд. Бути обережним при вживанні ножа та іншого майстерського приладдя. Давати по рухових іграх.

Пісня: 5-15 хв. Співати по майструванні або по спокійних іграх. Можна співати до маршу. **НЕ СПІВАТИ ЮНАЦЬКИХ ПІСЕНЬ**, тільки новацькі. Співати веселі й бадьорі пісні. Вживати мало сумних пісень.

Рисування, малювання: 5-10 хв. Треба мати папір і олівці. Найкращі рисунки давати до хроніки чи вивішувати на таблиці оголошень.

Самодіяльна гра: 10-15 хв. Це є інсценізація казки чи оповідання. Спершу треба новацтву переказати, а відтак вони мають перебратися в імпровізовані строї з підручного матеріалу. Гра може бути: виховник говорить - новацтво наслідує рухи або діти говорять і наслідують рухи. Перевести тільки один раз на одних сходинках. Не критикувати занадто й не хвалити забагато. Надається на вогник.

Загадки, ребуси, хрестиківки: 5-10 хв. Кожна дитина мусить брати участь.

Інше: 5-10 хв. Новацьке тайне письмо, вузли та інші точки, що є у вимогах до проб.

СХОДИНИ БУДУВАТИ З ВИЩЕ ПОДАНИХ СКЛАДОВИХ ЧАСТИН.

ВОГНИК: Час - 1 година.

Відкриття: 10 хв. Новацька пісня під час підпалювання.

Розповідь: 10-15 хв.

Ігри: дві, три, по 5-15 хв. Ігри спокійні, щоб новацтво не крутилося коло вогника.

Пісня: 5-10 хв.

Самодіяльна гра: 15-25 хв. Забирає багато часу, тому не можна давати на кожному вогнику. Якщо є самодіяльна гра, інші точки мусять мати обмежений час.

Загадки й сміховинки надаються на вогник також. 5-10 хв.

Поляка за добре діло: перед самим закриттям. Кожна дитина, якій щось доброго під час дня зроблено, встає, дякує тому, хто їй поміг і каже, за щ(На пр.: "Готуйсь! Дякую новакові Юркові за те, що позичив мені олівець. Готуйсь!") Той, що йому дякують, мусить встати й відповісти "Готуйсь!"

Закриття: 10 хв. Молитва, якщо це вечором. "Ніч вже йде". Обряд.

ТРЕБА БУТИ ОБЕРЕЖНИМ ІЗ ВОГНЕМ, ДОБРЕ ЗАГАСИТИ!

Треба нам завжди пам'ятати, що в новацькому таборі не можна переводити ватер із юнацькою програмою чи тематикою. Новацький вогник творить собою одну цілість і не складається з частин (весела і поважна). Діти також не повинні виступати зі "скечами" і жартами так тільки, щоб заповнити програму. Кожна точка вогника повинна в'язатися з темою вогника і мусить мати якусь ціль. Ватри, лише на те, щоб запалити вогонь і поспівати кілька пісень, у новацтві не практикують. Дитина повинна вогник розуміти і добре собі його запам'ятати. Це станеться тоді, коли точки будуть добре підібрані, будуть годитися з темою і будуть легкі до переведення. Ще раз треба підчеркнути, що в новацьких таборах **не можуть відбуватися юнацькі ватри**. Отже провідник вогника намітить собі тему і подасть до відома іншим братчикам і сестричкам, які точки треба підготувати.

ПРОГУЛЯНКА: коротка - 2-4 год.; 1/2-денна - 4-6 годин.

Марш: 1/2 - 1 год. Давати короткі й часті відпочинки.

Велика гра: 1/2 - 1 год. Теренова.

Великий відпочинок: 1 година.

Розповідь, ігри та пісні: 1/2 - 1 1/2 год.

Поворот: 1 година.

На коротких прогулянках гра є нескладна і проходить швидко. Відпочинок короткий, бо новацтво має тільки перекуску, або й нічого не беруть із собою. Відповідно до часу, після відпочинку є більше або менше часу на гри.

На довшій прогулянці велика гра є довша. На відпочинку новацтво варить чай або зупу. Після відпочинку є більше часу на гри.

Щоб новацтву не вкучалося далеко йти, треба дорого зробити цікавою. Робити відпочинки там, де є щось цікавого показати й розказати. Такий відпочинок може тривати 5-15 хвилин. Новацтво пристане, щоб щось оглянути, щось послухати й тим самим відпочине.

ЗМАГ: Це перевірка знання новацтва до проби. Для змагу потрібний відповідний терен, довгий на 1-2 км. Позначити знаками мандрівника. Визначити 4-5 перевірних пунктів. Якщо табір великий, гнізда роблять змаги окремо. Якщо табір малий, то змаг є для цілого табору, бо треба взяти всіх виховників. Новаки йдуть звичайно по одному або по два. Вони записують усі знаки. На кожному перевірному пункті дістають питання та завдання. Дитина може дістати на одному пункті 3-4 питання та одне завдання. Чим менше питань, тим швидше закінчиться змаг.

Усі вимоги проби треба перемінити в питання й усі питання треба розложити на перевірні пункти. Питання будуть легкі і трудні, тому їх треба укладати за чергою. Якщо через ті самі перевірні пункти переходять новаки до всіх проб, то виховники мусять мати написані окремі питання для кожної проби.

Можна переводити два змаги. Один під час табору, другий при кінці табору. Тоді кожний із них охоплюватиме тільки половину вимог до проби і не треба буде багато часу. Два змаги можуть бути практичні для великих таборів, де є багато дітей і кінцеві змаги дуже довго тягнуться.

ДВА способи переведення змагу:

1. З вихідним пунктом. Перший пункт - це вихідний. На ньому діти чекають своєї черги. Братчик випускає новаків що певний час а тих, що чекають, мусить забавити. Кінцевий пункт - це збірний. На ньому новацтво, що пройшло змаг, чекає на закінчення. Ті два пункти є додаткові до згаданих попередньо. Цей змаг тягнеться довго, відповідно до кількості дітей.

2. Замкнене коло. Траса є у формі замкненого кола. Перевірних пунктів є 4 до 6. Всі діти входять до середини кола й тоді ділимо новаків на стільки груп, скільки є пунктів (виховників). Кожний виховник бере одну групу дітей і йде навпростець до свого перевірного пункту. На даний знак усі братчики висилають першу дитину або групу новаків. Ці новаки йдуть від пункту до пункту, аж доки не прийдуть до свого братчика назад. Коли вони прийдуть, то й інші прийдуть і тоді є кінець змагу. Кожний виховник іде на збірне місце й усі разом відходять до табору. Цей спосіб є дуже швидкий, але до нього треба багато перевірних пунктів, тоді все буде йти швидко. До цього змагу найкраще випускати дітей групами 3 до 5. Це є мала група й виховник може перевіряти двох нараз: один виконує завдання, а другий відповідає на питання. Інші мусять хвилинку почекати.

ПЕРШІ ДНІ ТАБОРУ

Новацтво приїздить звичайно в суботу або в неділю, залежно від повідомлень. Комендант і бунчужний повинні прибути один день наперед, щоб завітатися з приміщенням та розподілити новацтво по кімнатах. Всі виховники повинні прибути в день приїзду новацтва, але повинні старатися бути якнайскорше.

Коли комендант наперед порозділював новаків по кімнатах на підставі реєстраційних листків, то треба поставити на брамі табору бунчужного та кількох виховників зі списком і за списком відправляти кожного новака до призначеної йому кімнати. Коли ж комендант не дістав узагалі карт зголошень новаків, або дістав їх разом із новаками і то не всі, то треба розподіляти новаків на місці.

Є три способи розтаборення новацтва:

а/ за пробами: таке розтаборення є практичне, коли в таборі підготовляють дітей до проб. Не треба приспішувати новацтву проби. Якщо дитина склала пробу на Святі Юрія, то вона **НЕ МОЖЕ** складати слідуєчої проби того самого року в таборі. Між пробами **МУСИТЬ** бути один рік часу. Така дитина може перейти підготовлення, пройти змаг, але на її посвідці треба написати, що вона може бути іменована на вищій ступінь, коли мине приписаний час від зложення попередньої проби. **ЯКЩО** до табору прибув новак, що того самого року вже відбув один табір і здав пробу, то він **НЕ МОЖЕ** здавати слідуєчої проби.

Якщо є діти, що нічого про себе не знають, то приділювати їх до прихильників, а якщо мають хустку - то до I-ої проби. Не вірити дітям на слово, що вони дану пробу здали, бо часто діти задля товариства говорять неправду.

б/ за віком: тоді є 5 вікових груп - від 7 до 11 років. Цей поділ є практичний, бо новацтво живе з однолітками.

в/ за станицями - за роями (тільки тоді, коли попереднього року спосіб б/ показався неуспішним). Тоді діти, що себе знають, є разом і всі будуть задоволені. **ЗАВВАГА:** Діти будуть бавитися з дітьми зі своєї станиці і не захочуть завітатися з дітьми з інших станиць.

Коли є два або більше роїв у тій самій групі, рої творять гніздо і тоді крім впорядників потрібно ще й гніздового. В кожній групі залишити кілька порожніх місць для тих, що прийдуть пізніше.

Треба пам'ятати, що ні перший, ні другий, чи третій спосіб не є ідеальним, бо нема ідеально рівних груп дітей, рої хочуть бути разом, браття хочуть бути разом, новацтво не приїздить на час до табору, або не присилають на час карт зголошення і коменданти не знають, хто приїздить до табору. Тоді треба мішати групи, але це робити так, щоб малі не були разом з великими, хіба що приїхали два чи більше днів пізніше, ніхто про їх приїзд не знав, ніхто не залишив місця у кімнатах для них.

НІКОЛИ не приміщувати дітей тимчасово, бо як опісля прийдеться їх переносити, то перенесення приносить невігоду, негодування зі сторони дітей та батьків, а найважливіше - діти гублять свої речі.

При розміщуванні новацтва треба звертати увагу на наступне:

- Розподілювати новацтво на рої у відсутності батьків (по можливості) та без впливу батьків.
- Не давати дітей, що знаються, окремо від нових приятелів.
- Місце в кімнаті чи шатрі призначає виховник, коли припроваджує дітей до приміщення. Ані батьки, ані новаки не можуть вибирати собі місця, або міняти місця самовільно. Коли ми на це дозволимо, то все будуть покривджені новаки, що приїхали без батьків.

ПЕРШОГО ДНЯ ВИХОВНИКИ ПОВИННІ ЗАПІЗНАТИСЯ з новаками своїх роїв. Виховник повинен запам'ятати вигляд кожної дитини і кликати її **ПО ІМЕНІ**. Запитатися, як їх кличуть батьки і так кликати в таборі. Не видумувати смішних імен, не перекручувати імен чи прізвищ, не прозивати таборовиків, не дозволяти іншим прозивати других (це відбирає - нищить гідність дитини), щоб після табору батьки не писали скарг на братчиків/сестричок, чи на їхніх гніздових і комендантів до вищих пластових властей. По можливості, першого дня табору вивісити список проводу табору, щоб і діти і батьки знали імена проводу та братчиків/сестричок.

ПЕРЕВІРКА РЕЧЕЙ: Першого дня табору виховник повинен переглянути речі кожного новака та записати. Це допоможе виховникові віднайти всі загублені речі дитини. Перевірка покаже також, чи новак має повний таборовий виряд, чи щось забув або не взяв через недогляд. Як бракує щось із потрібних речей, заставити дитину відразу написати листа додому, щоб йому переслали або привезли дані речі. При кінці табору перевести ще раз перевірку речей, щоб перевірити, чи новаки чого не загубили, чи не взяли через помилку чужої речі. Новак може не звернути уваги, але батьки зараз пізнають.

ГРОШІ. В засаді, діти в таборі не повинні мати грошей, бо можуть вийти непорозуміння, якщо деякі діти мають гроші, а інші не мають. Однак батьки часто залишають дітям гроші, головне тоді, коли при таборі є крамничка і діти можуть купувати солодощі. Цими грошми опікується братчик/сестричка. У малих таборах може писар тримати ці гроші. Він має на те місце і час. Поки виховник збере гроші, треба уважати, щоб одні одним не крали грошей. Коли комусь пропадуть гроші, треба найперше перешукати його/її речі: наплечник, валізу, кишені, бо гроші можна так заховати, що знайдуться аж удома. Добре є, коли виховник має для кожної дитини окремий коверт на її гроші - на ньому записує, скільки грошей новак здав, коли, скільки і на що вибрав гроші. Це є банкова книжечка новака. Можна теж записувати у зошиті і для кожного таборовика мати одну картку паперу.

НОЖИК. Новаки привозять до табору ножики. Якщо новак привезе відкритий ловецький ніж, хай його поставить до валізки й уживає тільки за дозволом братчика. Якщо новак має малий складаний ніж, може його носити, але не бавитися ним. Якщо новак почне бавитися ножиком, заборонити йому носити ніж. Він має сховати ніж і вживати тільки під час майстрування. Коли новак бавиться ножиком і скалічиться, заборонити йому на якийсь час уживати ніж. Братчики мають тримати ці ножики і видавати новакам на час майстрування. Цих ножиків не віддавати до канцелярії табору, бо тоді інші братчики можуть позичати і загубити. Теж, при кінці табору, легко забути віддати і будуть потім нарікання.

Новаки мусять зліквідувати всі харчі, що псуються, які вони взяли собі на дорогу. Рішуче не дозволяти новацтву залишати щонебудь з тих харчів на другий день.

Від першого дня приучувати новацтво до порядку. Треба подати найважливіші таборові приписи: границя табору та інше.

Від першого дня вчити новацтво чемно звертатися до проводу табору та до братчиків/сестричок, а також до інших новаків/новачок через ПРОШУ (на пр.: прошу дати, прошу допомогти).

В міру часу вже від першого дня перевести з табором гутірку про звичаї табору і навчити дітей декілька знаків руками. Приклад:

1. Коли виховник піднесе догори руку, всі діти, що запримітили цей рух, підносять догори свої руки і рівночасно перестають говорити. Це дуже ефектовний спосіб заспокоювання дівтори і треба його частіше застосовувати між новацтвом.
2. Коли виховник піднесе повільно дві руки догори (долонями вгору), то діти мають встати з місць. Коли цей самий рух (долонями вниз) виконати противно (опускаючи руки в долину), то це значить, що діти мають сісти.
3. На увагу - виховник підносить дві руки догори і ворушить долонями.

Це лише кілька рухів для прикладу. Решта буде залежати від фантазії виховників. Важним є старання не успокоювати дітей криком, сваркою і напімненнями, а радше завести певний обряд, якого діти мусітимуть дотримуватися і його шанувати.

Діти, що приїхали рано, повинні дістати обід, а хто приїхав по обіді - повинен дістати теплий підвечірок. Програмою першого дня є: СПІВ (щоб навчити новацьку молитву), купіль та гри, якщо на це є час.

ВІДКРИТТЯ ТАБОРУ може відбутися вечором при вогнику, якщо всі діти є місцеві та не є втомлені дорогою. Якщо новацтво є перевтомлене доїздом, табір буде відкритий рано, але новаки мусять мати вечірню молитву. Перший наказ повинен бути короткий: привітання дітей, проголошення проводу табору, число учасників, назначення хорунжого й підхорунжих, назначення чергового роя, та інші важливі справи.

НАЗВА ТАБОРУ. Назву вибирає новацтво на слідуючий день при вогнику. Комендант із виховниками устійнює назву табору. При вогнику комендант або один виховник розказує казку, оповідання, легенду, ціллю якої є навести назву табору, піддати думку назви табору. Відтак подають пропозиції зі сторони виховників та зі сторони дітей. Краще, щоб усі пропозиції виходили від новацтва (за вказівками виховників). Комендант пояснює кожен пропозицію, а бажану назву найбільше. Відтак новаки викликом назви голосують. Комендант прислуховується і старається почути бажану назву. Якщо він не чує бажаної назви - каже, що він нічого не чув і каже ще раз голосувати. Це є новацький спосіб вибору назви табору.

ПЕРЕГЛЯД ОДНОСТРОІВ. Першого дня табору, а може навіть і на відкритті, зробити перегляд одностроїв, щоб подивитися, чи новацтво має правильний однострій та правильно пришиті відзнаки. Сказати таборовикам, щоб мами перешли їм відзнаки, коли потрібно, або щоб сказали, що потрібно придбати. Тут є нагода показати батькам, як має правильно виглядати однострій. Вивісити рисунок однострою на таблиці, а ще краще - вислати його батькам перед табором, з інформаціями про табір. Добре, якщо можна замовити однострій (бракуючі частини), щоб під час табору діти дістали.

НАСТУПНИЙ ДЕНЬ - це день нормальних зайнятть. Часто в цей день буває **ЛІКАРСЬКИЙ ПЕРЕГЛЯД**.

Пополудні діти вибирають **УМІЛОСТІ**. Тому, що вмiлiсть переважно можна перевести за 8 - 10 зайнятть, протягом трьох тижнів є можливо кожній дитині здобути по дві вмiлості. Якщо провід думає так робити, тоді треба сказати, які вмiлості будуть у половині табору, щоб таборовики могли плянувати, що вони хочуть у таборі робити. Давати популярні вмiлості. Давати вибір. Пам'ятати, що може статися таке, що буде таборовик, який уже має всі вмiлості, які є заплановані. Не дозволяти переходити цю саму вмiлiсть двічі, бо дитина матеріал уже знає, тай не може носити дві такі самі відзнаки. Тому старатися на кожний табір плянувати одну мало знану вмiлiсть, але таку, котру можна перевести в таборі. До вибору давати 1-2 спортивні вмiлості, 1 природничо-мандрівну, 1 з майструванням.

У великому таборі двоє виховників можуть переводити цю саму вмiлiсть, спільно або окремо, відповідно до вмiлості. Трудніші вмiлості можна обмежити до найстарших дітей, які пройшли вже всі історичні ігрові комплекси, - тоді вони підготовляються до тих вмiлостей у час, коли інші таборовики мають історичні гри. Також 7-літні переходять окрему програму: вмiлості Грай-жучок, Любитель казок, Дослідник погоди.

Добре є заплановані вмiлості заздалегідь написати на таблиці оголошень, враз з рисунками відзнак, щоб ті, які були попередніх років, мали час подумати, що вони хочуть вибрати, а ті, що ще не були в таборі, мали час запитатися своїх старших приятелів, що це вмiлості, та котрі вони повинні вибрати.

Перед вибором треба пояснити новацтву, що це таке вмiлості і як їх вибрати. Відтак треба проголосити, які вмiлості є до вибору і коротко пояснити, що кожна ланка буде робити. При кожній умiлості вказати, котрий виховник записує до даної вмiлості. Відтак є "свобідно" й усі діти записуються до вмiлостей. Треба допомогти дітям, зокрема молодшим, вибрати вмiлості, відповідні до їх віку (якщо не знають, що вибрати - можна призначити). Не дозволяти малим брати важкі вмiлості, бо вони їх не перейдуть і буде неприємність перед батьками.

Тепер не записувати до особистих умiлостей, якщо старші таборовики хочуть здобувати у вільних хвилинах додаткові вмiлості, а вибрати такі вмiлості, написати вимоги і вивісити на таблиці оголошень. Зголошення приймає писар. Назначити братчиків/сестричок, що будуть особисті вмiлості переводити і зголошені хай ідуть прямо до них. Ці вмiлості можуть переводити члени провiду, чи гніздові. Ці вмiлості легко переводити: пояснити, що і як робити, а таборовик мусить це сам виконати. До виховника звертається за порадою та поміччю. Але як хтось зачав, припилювати, щоб закінчив.

Коли всі новачки записалися, виховники беруть свої ланки, відходять дещо набік і починають перше зайняття ланки. Тут діти можуть перемінювати свої ланки. **ПІЗНІШЕ ВЖЕ НЕ БУДЕ МОЖНА.**

Як тільки таборовики вибрали собі вмiлості, замовити відзнаки (теж і на другу групу вмiлостей). Якщо не можна замовити, відразу купити фільць і нитки і попросити мамів, що приїзять відвідати дітей, щоб допомогли булаві зробити відзнаки.

ДОРАДЖУЄТЬСЯ В ТАБОРІ переводити слідуючі вмілості:

- спортивні** - Атлет (точно придержуватися поділу на 2 групи за віком), Змагун, Кожум'яка, Чорноморець, Пливак
- розривкові** - Скоморох, Грай-жучок, Бистрозмисл (вмілість базована на грах Кіма на всі змисли)
- наукові** - Лісовик, Дослідник (для старших), Збирач (листки, рослини, камінці, мушлі - для найстарших, до самостійного здобуття), Приятель рослин, птахів, комах (тільки тоді, коли є член булави, що знає багато про комахи, цікавиться ними та має відповідні книжки), Велесове внуча, Астроном (тільки для старших), Мовознавець (для найстарших)
- майстрування** - Золоторукий (можна майструвати тільки з привезеного матеріялу, або додати те, що можна здобути з довкілля - лісу), Літун, Автомеханік (тільки тоді, коли член булави має авто), Вишивкарка (треба мати готовий виряд)
- мандрівничі/таборіві**-Верховинець, Син України, (рекомендується, щоб переводив впорядник/-ця з тими, що є перший раз у таборі), Мандрівник по Україні (конечно треба мати книжку: Географія України), Санітар (може переводити член булави, що має відповідні кваліфікації, або медсестра)

Готові матеріяли є до наступних умілостей:

Верховинець
Дослідник
Золоторукий
Лісовик
Чорноморець.

Принайменше раз на тиждень діти повинні повиносити надвір свою ПОСТІЛЬ і її провітрити. Принайменше два рази на тиждень діти повинні зробити порядок у своїх клунках (наплечниках, валізках, торбах) і поскладати свої речі. Треба допильновувати, щоб діти не мішали брудні частини одягу з чистою білизною і не клали до валізок мокрих та вогких речей.

СВІТЛИНИ: Під час табору роздобути від відвідувачів або батьків декілька гарних світлин, зробити обов'язково спільну світлину. Переслати кілька світлин до "Готуйсь", кілька світлин до крайового коменданта УПН для музею та обов'язково залишити кілька світлин у таборі. Ці світлини треба вкласти в рами за скло, щоб не нищилися. Вислати по дві світлини до місцевої преси (газета, журнал) з дописом і з привітом.

ТЕЛЕФОН: Не пускати до телефону таборовиків одинцем. З молодшими мусить іти братчик/сестричка, старші повинні йти по двоє. Коли таборовик починає плакати до телефону, не дозволяти більше телефонувати. Плач дитини примушує батьків їхати на оселю і часто дитина плачем примушує батьків забрати її з табору, хоча часто потім жаліють того і батьки і діти. Братчик/сестричка повинні знати, чого таборовик плаче і старатися усунути причину плачу. Не всі звикають до табору за день чи два. Не всі можуть швидко забути вигоди хати. Дітям треба допомогти навчитися таборувати. До співпраці притягнути всіх членів роя. Також можна заборонити телефонувати до батьків; давати дозвіл тільки в наглім випадку.

ХВОРІ: Хворих відразу брати до таборового шпиталика. Треба повідомити чергового, хто пішов до шпиталика. Братчик/сестричка повинні відвідувати члена свого роя в шпиталику (якщо медики дозволяють), розказати, що було на сходинах, що робили на заняттях умілості - щоб таборовик не стратив/стратила багато. В канцелярії табору повинна бути книга, до котрої треба вписувати всіх, хто йде до шпиталика, чи повертається до табору. Треба записати такі інформації: ім'я і прізвище таборовика, число кімнати, назва роя, година, хто завів, що сталося, коли повернувся до табору, дата. У малих таборах усі знають, хто хворіє. У великому таборі може так трапитися, що виховник забуде про дитину, яка довший час перебуває в шпиталику.

ЧЕРГУВАННЯ В ТАБОРІ

ЧЕРГОВИЙ РІЙ: Кожного дня інший виховник є черговим. Його рій у той день має дижур також. Новаки держать стійку від ранньої молитви до вечірньої, зі зміною що години (7-літні можуть стояти по 1/2 години), роблять порядок у цілому таборі, збирають сміття, миють, замітають, помагають у кухні (якщо треба). Коли вони мають хвилинку часу, можуть бавитися, грати гри, або читати книжки. Не звільняти чергового роя від підготовки до проби, історичної гри, чи вмілості.

ЧЕРГОВИЙ:

Його служба триває від одного денного наказу до наступного.

Дістає накази від бунчужного або коменданта.

Увесь день носить однострій, тому, що він/вона репрезентує таборовий провід. Однострій можна скинути тільки на доручення коменданта.

Не сміє опустити табору. Переводить свої зайняття (до проби чи вмілості) в таборі. Не йде на історичну гру, хіба, що бунчужний його заступить.

Відповідає за стійку в таборі, призначає стійки для членів роя. Вчить таборовиків, як стояти на стійці, що стійка робить, як кликати чергового (умовлений свисток). На кожний свисток стійки мусить явитися коло брами, знаючи, що стійковий може не стримати батьків чи інших відвідувачів від входу у табір. Міняє стійку під час обіду, щоб стійковий пообідав у їдальні, бо на стійці не можна їсти.

Має все при собі порядок дня, припильновує, щоб усе відбувалося в час, переводить усі збірки.

Дбає про чистоту і порядок у таборі, допильновує тиші - по обіді й уночі.

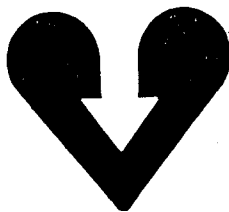
При помочі чергового роя записує погоду кожного дня.

Будує вогник.

Виконує все, що того дня в таборі треба зробити.

Провадить книгу чергового.

ЗБІРКИ І СВИСТКИ: Новаки повинні знати умовлені свистки. Загальну збірку переводити тільки рано й увечір, та на їжу. Збірки на зайняття повинні бути переводжені по роях. Якщо табір великий, то всі збірки переводять гніздові гніздами. Є далеко легше зібрати малий гурт, чим цілий табір. Загальні збірки тягнуться довго й мучать дітей, тому треба їх оминати.

КНИГОВЕДЕННЯ В ТАБОРІ

Для справного переведення табору потрібно слідуючих книг:

КНИГА КОМЕНДАНТА: приватний записник коменданта, в якому є плян праці на кожний день окремо. Треба записувати, що заплановано, а що переведено. Це можна робити так: на великій картці паперу нарисувати квадратики. На горі напоперек написати всі дні табору, по лівій стороні в долину написати всі заплановані зайняття. Кожного дня, коли пишуть наказ, написати, що на цей день заплановано, скільки годин. Увечір, коли пишуть наказ на наступний день, зазначити, що переведено. Якщо переведено, нарисувати коло довкола, а що не переведено - просто скреслити. Це є добрий перегляд, що зроблено, а що ні.

Інший спосіб: записати на кожний день, що заплановано, але олівцем. Що переведено, записати ручкою, а що не переведено - вимазати.

Тут теж записує комендант усі таборові справи, які треба полагодити.

КНИГА НАКАЗІВ: зшиток, у якому вписують накази на кожний день. Книгу веде писар.

Перший наказ: назва табору (якщо вже вибрали), число порядкове, хто табір перебирає, хто табір зорганізував, провід табору, спис учасників за гніздами, роями, хорунжий і підхорунжі (можуть бути на цілий табір, або міняти що тижня), біжучий порядок зайнятть, служба в таборі, коротке слово коменданта (кілька речень - тільки привітання), підпис коменданта.

Інші накази: назва табору, число порядкове, хто відвідав табір, відмічення новацтва за щось особливого, висліди спортивних змагань, хто прибув до табору, хто вибув із табору, стан табору, порядок зайнятть, служба в таборі, інше, прапорець чистоти, підпис.

Кінцевий наказ: назва, число, хто що в таборі здобув, коротке слово коменданта (пращання таборовиків).

КАРТОТЕКА НОВАЦТВА: це картки зголошень, на котрих є всі дані про кожну дитину окремо. При кінці табору писар вписує всі досягнення новаків.

ТЕКА ПИСЕМ: писар держить у порядку всі прихідні письма та копії вихідніх писем.

КНИГА ЧЕРГОВОГО (дижурного) - приблизний взір:

черговий на день (дата), (пл. ступінь, ім'я та прізвище), черговий рій (назва), стан табору (число), з того проводу... учасників..., до табору прибули (хто й відкіля, включно з хворими, що повернулися зі шпиталика), з табору вибули (хто й куди, включно з хворими, що відійшли до шпиталика), стан погоди (записати рано, полудне, й вечір), зміни в порядку дня (який є на таблиці оголошень; подавати всі зміни й точно, головно спізнення), що нового в таборі: хто відвідав табір, що нового зроблено чи збудовано, що нового чи цікавого сталося в таборі та інше, настрої таборовиків. Підписи чергового й бунчужного. Найкраще відчинити книгу, на лівій стороні переписати порядок дня, або його туди вклеїти, а по правій стороні писати звіт. Книгу передати бунчужному перед ранньою молитвою. Бунчужний має підписати звіт (можна виготовити друк звіту, до вписування), а тоді книгу передають наступному черговому.

ХРОНІКА ТАБОРУ: веде писар при співпраці цілого табору, головню старших роїв. До хроніки повинні бути вписані всі цікаві події в таборі, прогулянки, змагання та інше. Додавати світлин та рисунки таборовиків.

КНИГА РОЯ: кожний впорядник провадить книгу, де має спис членів роя та плян праці - програми сходин на цілий табір. Якщо табір малий і до кожної проби є тільки один рій, впорядник переводить історичні гри, програми яких мають бути заплановані в тій книзі також. Тут записувати точкування і кожного вечора передавати копію писареві. Записувати присутність на зайняттях, щоб знати, котрі діти потребують доповнити пропущений матеріал. Останнього дня табору впорядник на підставі своєї книги пише звіт із праці в таборі.

КНИГА ЛАНКИ: для кожної вмілості окрема книга з запланованим наперед циклом зайнять-сходин. Може бути ведена в одному зшитку з книгою роя. При кінці табору треба написати звіт із переведення вмілості.

КНИГА ГНІЗДОВОГО: якщо є більше, як один рій до одної проби, то рої творять гніздо, яким опікується гніздовий. Він має спис членів, переводить історичні гри, програми яких мусять бути заплановані наперед. Також вписує інші зайняття гнізда, як спів, спортивні гри, гніздові змагання та інше. Він пише звіт за гніздо та долучує звіти поодиноких впорядників.

ЩО РОБИТЬ ПИСАР?

Пише накази, утримує книгу наказів у порядку. Кожний наказ має бути підписаний. Відчитує накази на збірках. Зараз по ранній молитві вивішує порядок дня на таблиці оголошень.

Провадить хроніку табору при помочі інших братчиків/сестричок та найстарших новаків/новачок.

Має спис таборовиків в алфавитному порядку зі зазначенням, де хто спить.

Має спис таборовиків за роями та з іменами братчиків/сестричок.

Приготувати спис роїв на двері кожної кімнати. Цей спис написати тоді, коли вже всі приїхали.

Має спис таборовиків, котрі під час табору мають уродини чи іменини.

Напише готовість табору: спис проведу та таборовиків.

Тримає карти зголошення таборовиків по азбуці. Це є картотека табору.

Зробить спис всего того, що просили гніздові (в станицях) на картках зголошення, тобто хто що в таборі може перейти (проби і т.п.), чи що кому не можна переходити.

Має спис новаків за історичними грами.

Має спис таборовиків за вмілостями. Приймає зголошення на особисті вмілості й скеровує дітей до тих виховників, які ті вмілості переводять.

Провадить спис або книгу хворих.

Веде кореспонденцію табору. Прихідні письма й копії вихідних зберігає в окремій течці. Приготовляє вихідні письма й висилає їх, коли комендант підписав.

Відповідає за вислання привітів. Найкраще, коли таборовики самі ці привіти змайструють під час зайнять. Також таборовики повинні ці привіти підписати. Висилати: своєму єпископові, пластовим капелянам, Начальному Пластунові, голові ГПБ, голові КПС, головному булавному і крайовому комендантові УПН, голові таборової комісії, станичним (тих станиць, з яких є таборовики), до преси ("Готуйсь" і ін.) Також вислати привіти на всі оселі, де в той час відбуваються табори. Як нема особистих адрес, висилати на адресу КПС.

Посвідки табору починає виповняти вже в половині табору, повільно, без поспіху, щоб не робити помилок. Коли таборовики закінчать умілість, історичну гру, чи пробу, - і це проголошено в наказі - не треба чекати кінця табору, а відразу вписувати на посвідки. Часом писання посвідок в останній хвилині опізнює закриття табору, а писар у поспіху робить багато помилок.

Наглядає над національним прапором, прапорцями чистоти і нічної тиші. Приносить їх кожного ранку на молитву, або доручає цю роботу одному з братчиків, чи старших новаків.

Відповідає за таборовий виряд; записує в окремі книзі, хто що й коли позичив та віддав. У великих таборах це може виконувати окремий виховник - інтендант.

Провадить точкування табору. Всі точки вписує увечір, як тільки дістане від братчиків/сестричок.

Опікується бібліотекою виховників і бібліотечкою новацтва.

ЗАКІНЧЕННЯ ТАБОРУ

Табір починаємо закінчувати кілька днів перед від'їздом. Останній день табору є переважно субота. Однак не можна залишати на суботу все, тобто роздачу всіх відзнак, бо це буде задовго, особливо тоді, коли табір є великий. Тому треба роздачу відзнак розложити на кілька днів.

Найкраще це зробити так:

Вмілість: Хай виховники закінчать підготовлення до вмілості вже в середу. В середу вечером на вогнику проголосити, хто пройшов умілість та роздати відзначки. Можна також роздати відзначки вмілостей на останньому зайнятті ланок у четвер або п'ятницю.

Проби: Закінчити підготовлення до проб та історичні гри до четверга вечером. Увечір на вогнику перевести новацьку обіцянку, всі іменування та роздати всім відзначки здобутих проб та історичних ігор.

Відзначки табору: Роздати на закритті, разом з посвідками відбуття табору.

В суботу рано діти пакуються й мусять перевірити, чи мають усі свої речі. Ті, що щонебудь загубили, повинні переглянути всі знайдені речі і забрати все, що їхнє. Коли табір закінчиться, не сміє залишитися ні одна загублена річ. Новацтво ті речі розгубило і при від'їзді повинно все забрати. Виховники, що взяли на переховку гроші новаків, повинні розрахуватися з дітьми і звернути остачі.

КІМНАТИ. Коли діти винесуть свої речі з кімнат, кімнати треба позамітати, помити підлоги, повиносити все сміття. **НЕ МОЖНА ЗАЛИШАТИ БРУДНОГО ТАБОРУ.**

БІБЛІОТЕКА: Зробити спис книжок. Порівняти зі списом на початку табору. Записати, які книжки під час табору знищилися і не надаються до загального вжитку.

Братчики і сестрички пишуть звіти (на друках) із праці ланки чи роя, як тільки закінчать останні сходи. Гніздові пишуть звіти з праці гнізд. Комендант забирає зі собою всі папери: картотеку, звіти роїв та гнізд, книгу наказів, теку писем, книгу чергового та хроніку табору. На підставі цих паперів комендант пише звіт табору в 4-ох примірниках. Одну копію треба вислати до місцевої таборової комісії, одну до Крайової таборової комісії, одну копію треба переслати до крайового коменданта/-тки УПН, а одну копію задержати собі. Хроніку табору переслати до крайового коменданта. ТЕКУ ПИСЕМ переслати до Крайової Таборової Комісії. КАРТОТЕКУ НОВАЦТВА розіслати до гніздових (у станицях, куди належать діти). КАРТОТЕКУ ВИХОВНИКІВ - до КТК.

КОМЕНДАНТ ВІЇЗДИТЬ ІЗ ТАБОРУ ПІСЛЯ ВІД'ІЗДУ ВСІХ НОВАКІВ.

Старий Орел

СИСТЕМА ТАБІРНОГО ВИХОВАННЯ В УПН

I. УВЕДЕННЯ.

Короткою історичною інформацією пригадаймо собі минуле, проаналізуємо сучасне, щоб визначити собі скерування у майбутнє. Новацьке таборування започаткував Михайло Іваненко таборами в Корчині в 1926 р. і в Гринькові б. Підлютого в 1927 р. Успіх цих двох пробних таборів зумовив розвиток новацького таборування. У період Уладу Новиків головними табірними осередками були Підлюте/Остодір у Карпатах над річкою Лімницею на маєтках митр. А. Шептицького від 1928 до 1939 р., де комендантом-опікуном був головно о. А. Бучацький, а обозним Іван Кліщ, який фактично провадив табори новаків. У спадку він залишив нам матеріяли "Організація оселі", ст. 23, які, зретаговані Тимішем Білостоцьким, його співробітником, мають радше історичне значення і чекають на їх видання, як додаток до історії УПН. Треба згадати, що табори новаків провадив курінь ст. пл. "Орден Залізної Остроги", а табори новачок курінь ст. пл. "Санітарки", почавши з 1935 р. Другим постійним місцем новацького таборування була Старява коло Хирова, де комендантом був переважно Леонід Бачинський, почавши з 1934 р.

У період "Племені Новаків" головним місцем новацького таборування була Пасічна к. Надвірної, в рр. 1942 - 43, де комендантом був Теодосій Самотулка, а другим місцем були Брюховичі б. Львова, під проводом Тиміша Білостоцького.

На Закарпатті табори новацтва, яких там називано "Вовченятами" і "Лисичками", вела головно Анна Устіянович-Береза. Перший з них відбувся у Ставному в 1928 р..

На еміграції, на терені Німеччини, в часі 1946 - 49 рр. відбулися 22 новацькі табори, найбільше в Міттенвальді, де й у 1949 р., під час зонального табору, проведено вишкіл табірних виховників під проводом Теодосія Самотулки.

По переселенні по різних країнах світу пластуни засновували Пласт на місцях поселення і вели довші чи коротші новацькі табори, в залежності від ситуації звичайно в будинках, а на півдні нашої планети (Австралія, Аргентина) - під шатрами. І так, у короткому переліку згадаймо перше таборування новацтва на поселенні: У Німеччині продовжувалися табори, але вже обмежені числом, у Гохлянд, Кенігсдорф, Баварія. Слід згадати, що з 1974 р. проводилися однотижневі лещатарські табори в Альпах, з участю також і новацтва. Канада - невеличкий табір відбувся вже в 1949 р. в Шомберг, під проводом Тоні Горохович. Ширша табірна діяльність здійснювалася від 1953 р. в Станицях: Торонто ("Пластова Січ" у Грефтон), Монреаль ("Батурин" від 1960 р.), Вінніпег, Едмонтон.

Велика Британія - тритижневе таборування новацтва з 1950 р. започаткувала Цьопа Паліїв на терені Оселі Українських Інвалідів, а згодом, від 1966 р., новацтво таборувало вже на своїй пластовій оселі "Верховина" у Північній Валії.

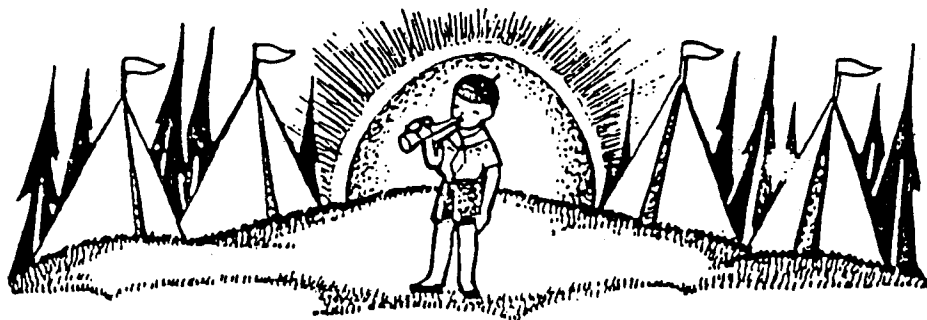
ЗСА - У найбільшій числом пластунства країні перші новацькі табори зорганізували в 1950 р. Станиці: Чікаго - в Равнд Лейк під проводом Ольги Козак, а Станиця Дітройт під проводом Іванни Кучер. Ширша табірна діяльність новацтва почалася в 1951 р.: Станиця Нью-Йорк зорганізувала табори в Нерровсбургу - новаків під проводом Теодосія Самотулки, а новачок під проводом Ольги Жарської; Станиця Бафало на оселі "Новий Сокіл" - табір новачок у проводі з Малиною Дзюбою, а новаків у проводі з Володимиром Приймаком; Станиця Гартфорд на "Соняшній Полянї" в Раквил - комендант Яків Шегрин; Станиці Чікаго і Дітройт продовжували ведення таборів.

Аргентина - 2-3тижневі мішані табори відбувалися в Пунта Індіо, а перший з них зорганізував у 1951 р. ст. пл. Михайло Васишин.

Австралія - як правило, табори проводилися в часі від 24. XII до 3. I, як частина мішаних станичних таборів на своїх табірних оселях. Перший табір "Чорноморці" провели спільно над морем Станиці Аделайда і Мельборн у 1954 р., а пізніше Станиця Аделайда на своїй оселі "Бескид", а Мельборн на "Соколі" від 1962 р. Станиця Сідней закупила оселю "Холодний Яр" у 1952 р. і правдоподібно там велися табори вже від 1953/54 р., але напевно відбувся табір у часі 19. XII. 1959 - 4. I. 1960 р.

Дуже багато таборів проведено на поселеннях, часом малокваліфікованими особами без достатнього досвіду й знання розвиткових процесів, потреб дитини. Були спроби, може й мало, навчити практично при допомозі вишколу, як здійснювати новацьке таборування. Були подані передумови організації таборів, але ні коменданти, ні організатори не брали їх до уваги в ЗСА. Написано чимало статей на тему новацького таборування мною та іншими новацькими виховниками, та назагал ці відокремлені фрагменти не з'єдналися в одну продуману цілість (ПРИМІТКА РЕДАКЦІЇ: У 1964 р. вийшла брошура пл. сен. О. Н. Кулинич і ст. пл. А. Вересюк "ЯК ПЕРЕВОДИТИ НОВАЦЬКІ ТАБОРИ"). А до того всего подекуди економічний принцип випереджував виховний.

Недоліки у табірному мисленні, головню в ЗСА, треба направити, щоб не перенеслися в Україну. Саме це змусило мене написати цю статтю, а згодом дещо більше на тему новацького таборування тепер і в майбутньому. Табірна думка у відновленому Пласті повинна мати тверду, сучасну основу.

II. ПРИНЦИПИ ТАБІРНОГО ВИХОВАННЯ

1. Що таке новацький табір?

Поняття табору має різні значення у залежності від точки зору нашого мислення і нашої дії. Новацький табір, як особливе дитяче середовище пластової діяльності, має різні аспекти й дещо відмінні визначення, але всі вони пов'язуються в одне ціле. Які ж ці аспекти? Ідеологічний - підкреслює своєрідність, характерні риси пластового табору новацького типу. З цієї точки зору: новацький табір - це одна з форм новацького пластування згідно з засадами пластової виховної програми, виразніше формулюючи - це виховне середовище, в якому поєднуються в одне ціле елементи: новакування, української культури, та життя серед природи.

З методичного аспекту, новацький табір - це суцільність різноманітних, упорядкованих і пов'язаних в одну цілість, головню ігрових зайнять новачат, які часово відокремлені від родин, під опікою і керівництвом дорослих виховників, відбувають їх у визначеному часі серед природи, згідно з наміченим пляном дії і згідно з табірними приписами.

Не можна не згадати практичного аспекту, який має за завдання втілення в життя пластових принципів, плянів виховної дії шляхом підготівної діяльності, що відноситься до організаційного, як і програмового приготування.

2. Функції новацького табору.

Які властивості табірної форми пластування, що відбувається деякий час безупинно серед природи? Що прагнуть пластуни досягти в табірному середовищі? Або, інакше формулюючи запити, які функції виконує новацький табір?

- а. сприяє багатогранному розвитку особистості новачка в аспектах його біологічних і психо-суспільних потреб; формуванню його характеру;
- б. навчає таборників, як треба спілкуватися, співжити з другими, співпрацювати для спільного добра, щоб ігри проводилися успішно;
- в. уможлиблює набування необхідних знань і практичних умінь, головню тих, що відносяться до перебування серед природи, досвіду щодо зарадности, кмітливості, збереження здоров'я та загалом самозбереження;
- г. здійснює важливі завдання Пласту, практикуючи пластовий стиль життя.

3. Таборовики.

Дійовими особами в табірному житті є новачата - діти різного віку, на різних стадіях розвитку, з різними особистими потребами. Тому організаторам і виховникам новацьких таборів треба обов'язково знати розвиткові процеси дитини і розуміти, що потреби й спроможності 7-річної і 10-річної є різні. Це треба взяти до уваги в плануванні табірної програми і її реалізації відповідними для вікових груп способами й засобами. Факти значимості дитячої потреби мати своє дитяче середовище слід уміло використати для їх фізичного, емоційного і суспільного росту. Насувається питання, коли пересічна дитина є готова до табору, до тимчасового перебування без батьків в іншому як дотепер середовищі, звичайно на лоні природи. Мій досвід вказує на те, що загал 6-річних дітей ні в аспекті ігровому, ні емоційному не надається до новацького таборування. З 7-річними можна вже таборувати, але їх необхідно підготувати до першого їх табору, чи він буде короткотривалий, 3-5 чи 7 днів, чи два тижні. Правда, деякі діти можуть мати деякий таборовий досвід під час родинного таборування. Як би не було, на першому таборі треба навчити таборовиків необхідних таборових знань і вмінь, що стосуються новацького табору, а це вимагає багато часу й зусилля. На чергових таборах уже можна буде проводити нормальне таборування.

4. Види новацьких таборів і їх основні завдання.

Заки приступити до класифікації новацьких таборів, варто згадати про ев. дотабірний досвід деяких дітей, головно кандидатів до новацтва.

- а. Однотижневий денний табір дошкільних дітей на Союзівці, ЗСА, "Пташки при Пласті", організований пластунками з Куреня "Перші Стежі" з метою вербування дітей до Пласту. Запрограмовані зайняття на лоні природи мають деякі формальні ознаки.
- б. Родинне таборування деяких родин або декількох пластових родин, організоване Куренем "Хмельниченки", ЗСА, з участю дітей різного віку. Зайняття малоформальні, більше з довільними ознаками.
- в. У Німеччині відбувається зимою більше родинного таборування з участю також і новацтва для навчання чи практикування зимового спорту, під опікою КПС.

В основу погрупування новацьких таборів треба покласти потреби і зацікавлення новацтва, так особисті, як і зумовлені пластунським ростом, беручи до уваги вік, довготу табірною часу, завдання до здійснення, різноманітність програм і, в міру потреби, ще й інші особливості таборів. Не забуваймо при тому факту, що розвиток табірної думки в Україні був сповільнений в періодах окупації ворогом, в яких самозбереження було основне. Подібно було й на поселеннях, хоча можна було багато більше навчитися і застосувати в нашій дії. У загальному, якість табірної діяльності, зокрема в ЗСА, була незадовільна. Саме тепер настав час цей недолік поволі, в міру наших спроможностей, направити, маючи на увазі приціл загальноукраїнський, а не лише регіональний у нашому мисленні і діях і використовувати сучасні вагомні дослідницькі інформації щодо функціонування дитячого мозку.

У групуванні новацьких таборів треба вирізнити перший новацький табір (7-річних, ев. ще й 8-річних). Він має дати міцну основу для новацького таборування, з якого виростають похідні вищого розвиткового рівня, а це звичні чи традиційні табори і табори з особливою програмою (спеціальні, але не спеціалізаційні).

Особливу увагу треба покласти на перший табір 7(8)-річних новачат з уваги на зміну їхнього способу життя в новому середовищі, перебування на лоні природи без батьків. До табору слід підготовляти не лише дітей, але й батьків. А в таборі зразу вчити недосвідчених таборовиків таборувати так, як слід. Це завдання вимагає багато часу, уваги, допомоги й терпеливості виховників, індивідуального підходу до кожного вихованка. Не всі 7-річні вже вміють задовільно бавитися, придержуватися правил у грі. Також необхідним є навчити, як вони повинні спілкуватися один з одним, як співпрацювати в часі виконання спільних завдань. Все це й ще інше зумовлює потребу вести такий перший табір з невеликою кількістю учасників, по-зможі роїв з одної станиці, щоб зменшити їх страх, щоб вони почувалися безпечнішими, нерозгубленими. Табір 7-річних повинен діяти окремо, навіть якщо він відбувається у системі новацького табору. Чому? Таборовики-початківці можуть засвоювати від старших таборовиків погані звички, а також і те, що старші люблять задиратися з 7-річними, а це створює негативне ставлення малюків до табору. З уваги на тугу дітей за батьками, табори 7-річних мусять тривати коротше, лише 2 тижні. Коротко: 7-річні таборують коротше, в будинку, під опікою дорослих виховниць/-ків, які повинні мати індивідуальний підхід до таборовиків. Програма табору для 7-річних є докладно опрацьована; в її основі лежить історичний ігровий комплекс "Захисники рідного вогнища".

Звичні, або традиційні новацькі табори - які не виділяються ніякими особливими якостями серед інших, увійшли у звичку і стали обов'язковими. Їх завданням було й ще є підготування до проб і вмілостей, очевидно й їх здобуття. Програма ставала доволі монотонною, зокрема в ситуаціях багатократного таборування тих самих дітей на одній і тій самій пластовій оселі. Немає сумніву в тому, що такі табори ще деякий час проводитимуться. Час тривання таборів - 3 тижні. Відбуваються вони в будинках, крім найстаршої групи. По закінченні 7-8 року життя, новацтво підготовляється до 2-ої проби; тому в табірній програмі є такі елементи, як підготування до проби й до нових умілостей і відбуття історичного ігрового комплексу "Отрок". По закінченні 8-9 року життя ті, що здобули вже другу пробу, підготовляються до 3-ої проби, здобуваючи нові вмілості та проходять історичний ігровий комплекс "Джура". Останній з цього виду новацьких таборів призначений для тих, які закінчили вже третю пробу, віком 10-11 років, та чекають на перехід до юнацтва. Хоч програма цього табору має ще деякі риси звичних таборів, але дещо вже відмінна. В її основу покладено історичний ігровий комплекс "Звідун", короткі мандрівки, підготування до юнацького таборування і т. ін., вкл. з таборуванням під шатрами.

Табори з особливими програмами, або коротко: спеціальні табори. Крім звичних таборів відбуваються коротші чи довші табори з особливими програмами. Що нового в них? Зайняття не можуть бути схожі на такі, як у домівці. Там немає сходин, але вони не є спеціалізаційними таборами, бо не приготують до будь якої спеціальності. У спеціальних таборах можуть брати участь лише діти, які відбули вже один новацький табір і здобули першу пробу. У нас практикуються вже новацькі злети, звичайно для відмічення тих чи інших роковин. Я перевів такий перший зліт, що тривав один тиждень, у 1972 р. Програма складалася з ряду п'ятизмагів, прогулянок, вогників і т. ін. Новацькі злети відзначаються більшою, як звичайно, мірою свого вияву й тому учасниками можуть бути діти лише по першій пробі. Новацькі злети продовжувалися деякий час у ЗСА, але згодом відійшли з тих чи інших причин від первісної організаційної і програмової концепції, допускаючи до участі навіть 6-річних. Традицію новацьких злетів продовжували пластуни в Австралії.

У Пласті слід продовжувати чи започатковувати нові табори з особливими програмами, щоб новацтво могло всесторонньо краще розвиватися, поширювати свої знання й уміння, здобуваючи вмільості. Для пр. в Німеччині неоднократно новацтво брало участь у лещатарських таборах усього пластунства, а в Канаді була спроба новацького денного табору в зимову пору. Новацькі табори з особливими програмами урізноманітнюють діяльність особливо старшого новацтва. Для прикладу назву декілька: зимові табори, водні табори на низових просторах України, музично-вокальні, екологічні чи навіть комп'ютерні, які поєднали б засвоєння комп'ютерних знань з проблемами довкілля чи іншими.

Для впорядкування табірних питань нам потрібно довести до ладу наше назовництво, щоб воно в Пласті одне було: пластунський чи пластовий, табірний чи таборовий і інші. Назви таборів викликають розгублення: термін "новацький виховний табір" є невідповідний. Може хтось запитати, чи є новацькі табори невиховні? Всі табори новацтва мусять бути виховні, тому додаток "виховний" є зайвий. Часом можна почути, зокрема серед батьків, вислів "відпочинковий табір". Це наявне нерозуміння дитячих справ. У дорослих "відпочинок" - це безділля чи розвага й вони стараються це мислення накинути й нам. Пригляньмося до дітей на березі моря. Що ми бачимо? Вони, у протигагу до батьків які безпорушно на піску загоряють, бавляться в піску, будуючи замки і т. п. Забава, дія є притаманна для дітей. Брак запрограмованих зайнять у таборі сприймається таборовиками негативно, їм стає скучно, а це сприяє негативній поведінці таборовиків і так виникають проблеми з дисципліною. Мій досвід - цікаві зайняття, добра програма - радість дітям. У програмі табірної виховання немає терміну "відпочинковий табір", а також "вишкільний табір". Ото ж назва новацького табору проста: "новацький табір", без додаткових окреслень "відпочинковий" чи "виховний". Назви таборів з особливою програмою мають віддзеркалювати свою специфічність відповідним окресленням, для пр. "Новацький зліт".

5. Програма.

Табірна програма - суттєвий елемент новацького таборування. Вона має бути докладно продумана відповідно до віку таборовиків, пристосована до середовища, зосереджуватися на трьох аспектах дії:

- 1-ий - це дитина, якої потребою є мати добре товариство, позитивне відчуття приналежності до групи, відчуття безпеки в новому середовищі, що повинно давати нагоду для розвитку особистості, для пізнання природи, для набуття нових знань і вмінь, досвіду і т. ін., - все це повинно бути враховане в програмі.
- 2-ий - пластунський стиль життя, а це: звичні компоненти пластунського табірної життя, як для пр. ранкові й вечірні практики; додержування правил у грі й поведінці; співпраця для успішного функціонування групи; підготовлення до проб і вмілостей; набування інших практичних знань і вмінь з підкресленням деяких екологічних завдань, самозбереження серед дикої природи.
- 3-ій - це Україна, з якої минулим, з її культурою треба зазнайти новачтво в ігровій формі, наголошуючи при тому такі якості, як співпраця, самоконтроля, відповідальність, організованість, потреба набування знань і вмінь. Особливо важливою складовою частиною програми є історичні ігрові комплекси для пізнання нашого минулого, сучасного, й майбутнього скерування. І-так для 7-річних - "Захисники рідного вогнища" (підставовий, 1-ша проба), "Отрок" (княжі часи, вимога до 2-ої проби), "Джура" (козацько-гетьманські часи, вимога до 3-ої проби) та "Звідун" (найновіша доба, по 3-ій пробі) - це й останній табір перед переходом до юнацтва, який має дати посмак юнацького таборування).

У загальному, основні елементи програми, це - гра, пісня, розповідь, майстрування та й інше. Виготовлена наперед програма з альтернативами для поганої погоди має бути віддана для перегляду референтові новацтва при КПС.

6. Виховники.

Свою працю виховники здійснюють великі завдання. Вони зумовлюють ріст або й занепад організації; можна сміло сказати, що вони зберігають Пласт при існуванні. Тому пластові провідники дбають про - по змозі - високі кваліфікації виховників, про провідників з візією, які вказують шлях у майбутнє.

Табірні виховники реалізують виїняткову відповідальне завдання, бо діють і живуть з таборовиками довший час, 24 години на день. Щоб це завдання здійснити, вони мусять виявляти не лише табірні знання і вміння, але й такі риси свого характеру, як любов до дітей, терпеливість, емоційну стабільність. Допоможуть їм успішно працювати задовільні знання і розуміння розвиткових процесів дитини, її потреби, а зокрема розвиток особистості дитини в табірній ситуації. Якщо виховник розуміє, що дитина є своєрідним індивідом, який у своєму рості може робити помилки, засуджуватиме її негативну поведінку, а не саму дитину. У відношенні до таборовиків - виховник являє собою не заступника батьків, ні вчителя, а їхнього приятеля, який поводить як доросла людина, а не дитина, зберігаючи двостороннє відношення: виховник - таборовик.

До речі буде згадати про вимоги, які є поставлені виховникам каб скавтів у скавтській асоціації, а це табірні знання і вміння, що їх здобули на вишколі та практиці під час допомоги кабмастрові. Також особливу вагу покладено на почуття відповідальності у виховника. Визначене співвідношення: виховник - каб скавти - 1 на 6.

Варто ще навести уривок з видання скавтської асоціації "Cub Camps and Pack Holidays" укладу Hazel Addis і Desmond Baker, ст. 8, що відносяться до питання відповідальності. Провідник є відповідальний:

- а. за каб скавтів, які будуть залежні від його влаштування щодо їх здоров'я, комфорту і задоволення;
- б. перед батьками, які довіряють провідникові безпеку і добробут своїх дітей, так фізично, як і морально;
- в. перед скавтським рухом - що каб скавти в ніякий спосіб не знеславлять скавтську асоціацію в очах публіки і тих, які по добрій волі винаймали і передали будинки і землю до користування.

Згадана інформація про відповідальність вказує на те, що виховникам доводиться докласти великих зусиль і трудів, щоб не нанести шкоди новацтву, батькам і Пластові, а в дальшому українській спільноті. Тому пластові провідники повинні оцінювати значиму працю новацьких виховників і висловлювати признання їм за їхній жертвенний труд для новацтва, Пласту і нашої спільноти, а в інформаціях про табір для преси повинні їм подякувати, а не лише тим, які принесли фінансову допомогу. Гроші не виховують новацтва, за те це можуть виконати виховники, але без признання їм за їхній нелегкий труд ми можемо їх утратити. Пора вже цей недолік у Пласті направити.

Організатори і виховники таборів повинні бути свідомі різниць новацького і юнацького таборування. Новацький табір є особливий і має свої власні правила. Його особливості можна накреслити так:

- 1-ша - будова табору, як розкладання шатер і т. ін. є другорядними справами, бо новацькі табори як правило відбуваються в будинках, що являють собою перехідне місце між рідною хатою і шатром, є більше безпечні й відповідніші для потреб дітей.
- 2-га - юні таборовики самі не варять страв; їм приготує прохарчування кухонний персонал, часто при співпраці таборовиків.
- 3-тя - у складанні програми віковий елемент є дуже важливий.
- 4-та - ігровий метод дії є основний для новацького табору.

7. Батьки

Питання батьків у ситуації новацтва є дуже важливе. Батьки дають дозвіл дитині вписатися до Пласту, вони привозять дітей на зайняття у станицях і т. ін. Тому виховникам і організаторам новацьких таборів необхідно бути в контакті з батьками, зокрема докладно інформувати їх про табори. Не завжди батьки знають про програму пластового виховання і висловлюють невідповідні вимоги. У такій ситуації роз'яснювання батькам є конечне, а не потурання їм.

Комендант новацького табору зобов'язаний написати своєчасно листа до батьків, які висловили свою згоду післати дітей до табору, що в ньому він докладно інформує батьків про табір, а це: час і місце таборування, табірна оплата та ев. про ще інші витрати, залучуючи до нього список виряду, форму лікарської посвідки щодо здоров'я дитини, а також інформує ще й про інші справи. В американській дійсності батькам потрібно знати про місце й дату табору бодай чотири місяці перед його початком, з уваги на їхнє планування своїх вакацій, щоб відбувати їх у тому самому часі.

Не можна не згадати ще й про батьків, які працюють у таборі в характері виховниць/-ків чи в кухні, чи в адміністрації. Вони зобов'язалися виконати роботу в таборі й їм невільно втручатися до справ дитини-таборовика, яка є під опікою виховниці/виховника, на пр. допомагати їй у застелюванні постелі, приходити увечорі, щоб сказати їй 'добраніч' і т. ін.

8. Правила організації і дії новацького табору.

Якщо ми хочемо мати успіх у табірній діяльності і респект щодо якості новацьких таборів, нам треба переключити наше мислення щодо суті табірної виховання на інше, сучасне і щодо організації таборів і здійснювання програми. У 1970-их роках були подані в В.О.Р. 'Напрявні ведення новацького табору' - інформації щодо першого новацького табору, але чи вони були запроваджені у практиці? Нам треба направити цей великий недолік і поробити заходи, щоб утворився новий стиль здійснювання новацьких таборів, заснований на правилах:

1. Плануванням новацьких таборів займається крайовий провід (крайовий реф. УПН), який покликає коменданта, визначає час таборування та його місце.
2. Комендант, який є відповідальний за табір, добирає собі компетентних співробітників і-виготовляє програму табору.
3. Комендантом новацького табору може бути лише пластун/пластунка, який закінчив щонайменше 21 років життя, має ступінь гніздового/-ї, кваліфікації щоб бути комендантом новацького табору і має досвід у новацькому таборуванні, а відповідальність є одною з рис його характеру.
4. Членами старшини новацького табору можуть бути пластунни/-ки, які закінчили 18 р. життя, мають досвід у новацькому таборуванні, а своєю пластовою поставою заслуговують на довір'я щодо успішного виконання свого обов'язку.
5. Впорядники/впорядниці можуть бути віком молодші, але з досвідом у праці з новацтвом, маючи ступінь новацького впорядника.
6. Всі члени проводу зобов'язані спілкуватися з новацтвом і між собою українською мовою.
7. Комендант має до помічі компетентний персонал для справ прохарчування таборовиків та медичної опіки, а також безпеки табору.
8. Учасники табору - новаки і новачки, які закінчили 7 років життя і відбули передтабірні медичні оглядини.
9. Співвідношення виховників і таборовиків - 1:6, не вчисляючи членів старшини.
10. Час звичних таборів: 7-річні - два тижні; старші за них - 3 тижні; про час іншого типу таборів рішає крайовий референт УПН.

11. Новацькі табори як правило відбуваються в будинках, що гарантують надійні гігієнічні умови та безпеку проживання.

12. Додаткові правила:

а/ Комендант відповідає перед крайовим референтом УПН. Крайова таборова комісія й Обласна таборова комісія, а також адміністрація пластової оселі виконують лише допоміжну роль в організуванні та реалізації табору.

б/ Виїмково, в міру потреби, надійний виховник, який не має повних кваліфікацій, може одержати тимчасовий дозвіл на ведення табору від крайового референта УПН.

в/ У випадку браку досвідченого коменданта треба табір відкликати.

III. ПІДСУМКИ І ЗАКЛЮЧНІ ДУМКИ

У протигагу бойскавтам в Англії, Америці й інших країнах, гирлскавткі в Америці мають у своїй програмі таборування дівчат від 7-го р. життя. Ідея Михайла Іваненка, який започаткував новацьке таборування в Пласті виявилася доречною, коли взяти до уваги сучасні наукові дослідження розвиткових процесів дитини. Використання могутньої динаміки дитячого росту у пластовому вихованні принесло б неабиякі успіхи. До цього нам треба змагати.

Підкреслюю, таборування новацтва є суттєвим елементом системи новацького виховання. Табірні заняття проводяться на лоні природи ігровим способом, за відповідно приготовленою програмою дії. У цих, інших від хатньої чи шкільної, ситуаціях новацтво набуває новий життєвий досвід, нові знання і вміння. Стимулююче до пізнання нового, цікаве перебування в природі не завжди безпечно. Але новацтво вчиться жити серед природи, берегти себе від небезпек. Вода і вогонь зумовлюють багато радості і задоволення. Але річка чи озеро та вогонь можуть нанести й велике лихо. Саме в таборі це усвідомлюють собі діти, а при тому ще й проблеми екології стають виразнішими. А до того всього ще новаки, як члени групи, зобов'язані додержуватися правил у грі. Саме й це зумовлює формування суспільних вартостей, кристалізацію характеру, розвитку особистості.

Врешті ще кілька заключних думок; деякі з них уже були висловлені, але їх варто повторити чи доповнити. Ще раз необхідно підкреслити факт, що новацьке таборування є основним елементом системи новацького виховання. Немає сумніву в тому, що тритижневе задовільне таборування з прибл. 500 годинами спільного перебування серед природи принесе більше користі для новацтва, як 40 - 60 годин новацьких занять у домівці, протягом 9 місяців. Добре зорганізоване табірне середовище неоцінене для росту новацтва в аспектах фізичному, емоційному й суспільному; для практикування пластового стилю життя згідно з пластовими принципами; для виховання майбутніх громадян, державних провідників нашого народу. Здійснювання цього останнього завдання вимагає багато рокі продуманої систематичної праці, а нашу мету досягнемо тоді, коли зачнемо працювати інтенсивно над новацтвом, починаючи з 6-го року життя.

Новацький табір - це серйозна справа. Нам потрібна докладна перевірка дотеперішніх знань і практик, що відносяться до організації і діяльності новацьких таборів, а в першу чергу нам слід визначити обов'язуючі організаційні і діяльностеві правила і їх придержуватися. Будемо дотримуватися правил, принесемо новацтву радість, а Пластові славу. Інакше заподіємо шкоду новацтву, їхнім батькам і Пластові. Пора вже впорядкувати всі справи новацького таборування, вкл. з задовільним вишколом табірних виховників, з опрацюванням доречних плянів табірної діяльності і створити такі умови у здоровому табірному пластовому середовищі, щоб новацтво могло буйно розвиватися на радість батькам, на хвалу Пластові та на добро України.

Примітка:

1. Новацькі табори є вимогою до проб. Якщо хтонебудь з тих чи інших важливих причин не може відбути табору, треба, зокрема на початках розвитку Пласту в Україні, знайти задовільну розв'язку питання ускладненого здобування проб. Такий частковий захід, хоч і не зовсім задовільний, не задержуватиме дитини, не з її причини, в її пластовому рості.
2. Практичний аспект здійснювання новацьких таборів вимагає докладнішого його опрацювання.
3. Список літератури, що охоплює 65 праць, з технічних причин не є залучений.

ВЗІРЦІ КАРТИ ЗГОЛОШЕННЯ. ПОСВІДКИ. ТАБОРОВИХ ЗВІТІВ**Карта зголошення.****КАРТА ЗГОЛОШЕННЯ**ПРОБА: 0 1 2 3 3+
( ) Новак ( ) Новачка**А. ЦЮ ЧАСТИНУ ВИПОВНЯЮТЬ БАТЬКИ**

Прізвище та ім'я (по українськи)	Дата народження	Число відбутих пластових таборів
----------------------------------	-----------------	--

Станиця	Гніздо	Віровизнання
---------	--------	--------------

Зголошую сина/доньку до пластового табору в _____

на час від _____ до _____ 199__ року та даю свою згоду,
щоб він/вона брав/брала активну участь у таборовій програмі.

Дата	Підпис	Адреса батьків:
Телефон: Праця _____		_____
Дім _____		_____
		_____

Б. ЦЮ ЧАСТИНУ ВИПОВНЯЄ ГНІЗДОВИЙ

Таборовик досі здобув ___ новацьку пробу. Має дозвіл у таборі здавати
( ) наступну пробу, ( ) вмілості.
Додаткові завваги: _____

Дата: _____ Підпис гніздового: _____

В. ЦЮ ЧАСТИНУ ВИПОВНЯЄ КОМЕНДАНТ Кімната _____
Рій _____
Гніздо _____

Прибув до табору: _____ Вибув з табору: _____
Завваги лікаря, батьків: _____

Похвали: _____ Перестороги: _____

Проба: _____ Історична гра: _____

Вмілості: _____ Загальні завваги: _____

На максимум _____ точок здобув/ла _____.

Підпис коменданта/-ки: _____

(ПРИМІТКА: Найкраще карту зголошення надрукувати на картоні,
величини пів аркуша паперу. Частина А і Б помістити з одного боку, а
частину В на звороті)

Посвідка табору.

УКРАЇНСЬКА СКАВТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

П Л А С Т

ОБЛАСНИЙ ТАБІР НОВАКІВ

/назва табору/

/назва місцевості або оселі/

Дня _____ 1995

ПОСВІДКА

Провід Обласного табору новаків _____ /назва/ в _____ /місцевість/ посвідчає, що _____ /нов. ступінь, ім'я та прізвище/ відбув новацький табір від дня _____ /початкова дата/ до _____ /кінцева дата/ _____ 1995 року, на якому ЗЛОЖИВ ЗАЯВУ ВСТУПУ, ПЕРЕЙШОВ /котру/ НОВАЦЬКУ ПРОБУ, ЗЛОЖИВ ОБІЦЯНКУ /непотрібне зчеркнути/, ЗДОБУВ УМІЛІСТЬ _____ /назва/ та виказався ДУЖЕ ДОБРОЮ, ДОБРОЮ, ЗАДОВІЛЬНОЮ /непотрібне зчеркнути/ поведінкою.-

ГОТУЙСЬ!

_____/власноручний підпис/

комендант

_____/власноручний підпис/

писар

ДИТИНА ПОВИННА ОДЕРЖАТИ ПОСВІДКУ ВІДБУТТЯ ТАБОРУ, ПРОБИ ТА ВМІЛОСТІ.
ПРОШУ, ПО МОЖНОСТІ, ПРИДЕРЖУВАТИСЯ ВИЩЕ ПОДАНОГО ВЗОРУ.

ВЗІР ЗВІТУ ЧЕРГОВОГО

1. Дата:
2. Черговий (пл. ступінь, ім'я та прізвище):
3. Черговий рій (назва):
4. Стан табору (число):
  - а/проводу:
  - б/учасників:
  - в/ гостей:
  - г/харчевий стан:
5. До табору прибули (хто й відкіля, включно з хворими, що повернулися зі шпиталика):
6. З табору вибули (хто й куди, включно з хворими, що відійшли до шпиталика):
7. Стан погоди:
  - а/вранці:
  - б/в полудне:
  - в/увечір:
8. Зміни в порядку дня (який є на таблиці оголошень; подавати всі зміни й точно, головно спізнення):
9. Що нового в таборі:
  - а/хто відвідав табір:
  - б/що нового зроблено чи збудовано:
  - в/що нового чи цікавого сталося в таборі:
  - г/настрій таборовиків:
  - г/інше.

Підпис чергового: _____

Підпис бунчужного: _____

Звіт треба змістити на одному листку паперу (можна з обидвох боків). Книгу передати бунчужному перед ранньою молитвою. Бунчужний має підписати звіт, а тоді книгу передають наступному черговому.

Звіт роя.

Обласний Табір Новаків

/назва табору/

в /місцевість/

Гніздо /назва/

Рій /назва/

/місцевість і дата звіту/

ЗВІТ

із праці Роя /назва/ Гнізда /назва/ Обласного Табору Новаків /назва/ в /місцевість/ за час від /дата/ до /дата/.

I. ОРГАНІЗАЦІЯ:

1. Впорядник: /пл. ступінь, прізвище й ім'я/

2. Стан Роя:

а/ Члени Роя /вчислити по азбуці/, в тому

б/ Прибули під час табору /прізвище й ім'я, дата/

в/ Вибули під час табору /прізвище й ім'я, дата, причина/

3. Число членів за ступенями: перед табором   по таборі

а/ Прихильників   _____   _____

б/ Пл. новаків   _____   _____

в/ Жовтодзюбів   _____   _____

г/ Юних орлят   _____   _____

г/ Орлят   _____   _____

II. ПРАЦЯ:

Відбуто /число/ зайнять роєм, як підготовлення до /котрої/ проби, /число/ історичних ігор /якщо впорядник їх сам переводив/, /число/ прогулянок роя, /число/ вогників роя, /число/ інших зайнять роєм /назвати, які/.

У програмі зайнять роя: /подати назви розповідей, казок, ігор, пісень, самодіяльних ігор, новацьких танків, що рисовано, що змайстровано, та інше, що входило в програму зайнять/.

У програмі історичних ігор /подати, чи переведено всі зайняття ігрового комплексу, чи ні, та котрі зайняття переведено/.

У програмі прогулянок /подати назви розповідей, ігор, пісень, та інше/.

У програмі вогників /подати назви розповідей, ігор, пісень, новацьких танків, самодіяльних ігор, та інше/.

Вчислити всі інші зайняття роя.

У висліді проробленої виховної програми слідуючі новаки склали /котру/ пробу та були іменовані /назва ступеня/: /подати поіменний спис новаків. Рівнож зазначити новаків, котрі склали новацьку обіцянку, якщо вони здали I-шу пробу/.

III. ЗАВВАГИ:

/Впорядник подає тут свої завваги відносно проробленої програми та добрі й злі сторінки таборування./

С К О Б І

_____
/власноручний підпис/

впорядник

ЦЕЙ ЗВІТ МАЄ БУТИ ПЕРЕСЛАНИЙ ДО КРАЙОВОГО КОМЕНДАНТА УПН
РАЗОМ ІЗ ТАБОРОВИМ ЗВІТОМ.

Звіт ланки

Обласний Табір Новаків
 /назва табору/
 в /місцевість/
 Ланка /назва вмілості/

/місцевість і дата звіту/

ЗВІТ

із праці Ланки /назва/ Обласного Табору Новаків /назва/ в
 /місцевість/ за час від /дата/ до /дата/.

I. ОРГАНІЗАЦІЯ:

1. Провідник: /виховник: пл. ступінь, прізвище й ім'я/
2. Стан Ланки: /подати поіменний список членів ланки/, в тому:
  - а/ прибули під час табору /прізвища й імена/
  - б/ вибули під час табору /прізвища й імена, причини/

II. ПРАЦЯ:

1. /подати число відбутих занять як також, які це були
 заняття: сходи, прогулянки чи інше/ В програмі:
 /подати назви своїх розповідей, ігор, пісень і інших точок
 переведених на заняттях ланки/
2. У висліді проробленої програми вмілість здобули наступні
 новачки: /подати список/

III. ЗАВВАГИ:

/Подати заваги відносно вимог умілості, відносно переведеної
 програми та реакцію новачків/

С К О Б І

_____
 /власноручний підпис/
 ВИХОВНИК

ЦЕЙ ЗВІТ МАЄ БУТИ ПЕРЕСЛАНИЙ ДО КРАЙОВОГО КОМЕНДАНТА УПН
 РАЗОМ ІЗ ТАБОРОВИМ ЗВІТОМ.

Звіт гнізда

Обласний Табір Новаків

/назва табору/

в /місцевість/

Гніздо /назва/

/місцевість і дата звіту/

ЗВІТ

із праці Гнізда /назва/ Обласного Табору Новаків /назва/ в /місцевість/ за час від /дата/ до /дата/.

I. ОРГАНІЗАЦІЯ:

1. Провід Гнізда:

а/ Гніздовий: /пл. ступінь, прізвище й ім'я/

б/ Виховники: /вчислити, подаючи дані, як вище/

2. Стан Гнізда:

а/ Число роїв: /подати назви роїв і їх чисельний стан/

б/ Число членів: _____, в тому:

- прибули під час табору /прізвища й імена/

- вибули під час табору /прізвища й імена, причини/

3. Число членів за ступенями:

перед табором по таборі

а/ Прихильників _____

б/ Пл. новаків _____

в/ Жовтодзюбів _____

г/ Юних орлят _____

г/ Орлят _____

II. ПРАЦЯ:

1. Гніздо відбуло /число/ вогників, /число/ прогулянок, /число/ змагів, /число/ історичних ігор.

У програмі вогників гнізда: /подати назви всіх розповідей, ігор, пісень, самодіяльних ігор, новацьких танків, вправ та інше/.

У програмі прогулянок гнізда: /подати назви всіх розповідей, великих ігор, пісень і т.д./

У програмі змагів: /подати завдання та питання всіх перевірних пунктів/.

У програмі історичних ігор: /Скільки та котрі зайняття ігрового комплексу переведено/.

Вчислити всі інші зайняття гнізда.

2. У висліді проробленої виховної програми: /подати прізвища новаків, що зложили заяву вступу, здали (котру) пробу; в гнізді до I-ої проби подати, чи новаки, що здали пробу, склали новацьку обіцянку/.

III. ЗАВВАГИ:

/Гніздовий подає свої завваги відносно проробленої виховної програми та всі добрі і злі сторінки таборування/.

С К О Б І

_____
/власноручний підпис/
гніздовийЦЕЙ ЗВІТ МАЄ БУТИ ПЕРЕСЛАНИЙ ДО КРАЙОВОГО КОМЕНДАНТА УПН
РАЗОМ ІЗ ТАБОРОВИМ ЗВІТОМ.

Звіт табору

Українська Скавтська Організація Пласт
 Обласний Табір Новаків
 /назва табору/
 в /назва місцевості або оселі/

/місце і дата звіту/

ЗВІТ

із Обласного Табору Новаків /назва/ в /місцевість/, який відбувся в
 днях від /дата/ до /дата/.

I. ОРГАНІЗАЦІЯ:**1. Провід табору:**

- а/ Комендант: /пл. ступінь, прізвище й ім'я, час перебування
 в таборі/
 б/ Духовник: /ті самі дані/
 в/ Лікар:
 г/ Заступник коменданта: /ті самі дані/
 г/ Керманіч виховної програми:

2. Булава:

- а/ Бунчужний: . . .
 б/ Писар: . . .
 в/ Скарбник: . . .
 г/ Інтендант: . . .
 г/ Господар виряду: . . .
 д/ Магазинер: . . .

3. Ланка інструкторів:

- а/ Гніздові: . . .
 б/ Впорядники: . . .
 в/ Допоміжні виховники: . . .
 г/ Запрошені фахівці: . . .

4. Стан табору:

- а/ Провід: /подати число/
 б/ Булава: . . .
 в/ Ланка інструкторів: . . .
 Разом: _____

5. Стан учасників табору за ступенями нов. проб (перед табором):

- а/ Прихильників: /подати число/
 б/ Пластових новаків: . . .
 в/ Жовтодзюбів: . . .
 г/ Юних орлят: . . .
 г/ Орлят: . . .

6. Стан учасників табору за осередками (чи місцями осідку):
 /місцевість/ - /число учасників/

і т.д.

Поазбучний список учасників табору є в залученні до звіту.

II. ПРАЦЯ:

1. Рамовий порядок зайнятть: /подати стандартний порядок дня після якого переведено табір. Прошу подати, скільки часу зужито на їду, відпочинок, зайняття, та які зайняття в якому часі відбувалися./
2. У виховну програму входили /прошу подати, що із нижче згаданого переведено в таборі/: рання й вечірня молитви, Богослуження, релігійні гутірки, плекання чистоти української мови, знання національного гербу, прапору та гимну, пісні, оповідання, казки, гутірки, ранній прорух, ігри та забави, зайняття гніздами чи цілим табором, зайняття роями, зайняття ланками вмілостей, вогники, змаги до проб, інші змаги, ігрові комплекси (історичні гри), прогулянки, миття та купіль, порядкування, вдержування особистої чистоти та чистоти оточення, спортові гри, добре діло, засади доброї поведінки, чергування, природознавство, індивідуальні та групові змагання, гуртове співжиття та інше.

а/ Із запланованої програми відбуто: число годин

- ройових зайнятть:	.	.
- ланкових зайнятть:	.	.
- ігрові комплекси (іст. гри):	.	.
- гніздових зайнятть:	.	.
- зайнятть цілим табором:	.	.

ЗАВВАГА: У малочисельних таборах нема гнізд і тому нема зайнятть гніздами.

б/ В програмі таборових вогників:

- розповідей /скільки та які/	.
- ігор:	.
- пісень:	.
- самодіяльних ігор:	.
- новацьких танків:	.
- вільноручних вправ:	.
- віршів:	.
- загадок:	.
- інше /подати, що/:	.

в/ В програмі таборових прогулянок: /подати про кожную окремо та програму/

г/ Таборові змаги: /подати, які змаги відбуто під час табору/

г/ Табір відвідали: /подати, хто/

д/ Привіти з табору вислано: /подати, куди/

е/ Досягнення таборовиків:

- Заяву вступу склали: /подати імена та прізвища/
- Проби склали: /до кожноі проби подати імена та прізвища тих, що її склали/
- Вмілості здобули: /вчислити переведені вмілості та хто їх здобув/

є/ Похвали дістали: /подати, хто та за що/

ж/ Звіти із праці гнізд, роїв та ланок є в залученні до звіту.

з/ Хроніка табору є в залученні.

и/ Відзнака табору: /подати точний опис рисунку та краски. Одну відзнаку вислати до архіву К.Т.К., одну до Крайового Коменданта УПН, одну для Начального Пластуна, одну до пластового музею/

III. ЗАВВАГИ:

/Комендант подає свої завваги про добрі і злі сторінки таборування. Завваги повинні охоплювати принайменше організацію табору, таборову гігієну та санітарні обставини, виряд дітей, місце табору, обстановку табору, кого видалено з табору та причину, який вислід збірки "Діти - дітям", чи на "Готуйсь", листи, що вплинули чи вийшли та які мусять бути залучені до таборових книг; якщо на оселі відбуваються рівночасно інші табори - подати, в яких імпрезах новацтво брало участь, форма чергування, кому вислано та від кого одержано таборові привіти, час відвідування батьків, та інші актуальні справи табору/

Усі члени табору одержали посвідки, які дають їм право до ношення всіх відзначок, здобутих у таборі.

Характеристика виховників є в залученні.

Характеристика учасників табору є при кінці ройових книг.

С К О Б І

                    /власноручний підпис/
                    комендант

                    /власноручний підпис/
                    писар

ЗАВВАГА: писар підписує звіт тільки тоді, коли він пише звіт у цілості або частинно.

КОПІЇ ОДЕРЖУЮТЬ:

- К.Т.К.:**
- оригінал таборового звіту, без звітів виховників
  - карти зголошень виховників із їх характеристикою
  - книгу наказів
  - книгу писем із залученими письмами
  - книгу чергового
  - 2 відзнаки табору
  - світлини з табору (хоча 10)
- О.Т.К.:**
- копію таборового звіту без звітів виховників
- Крайовий комендант УПН:**
- копію таборового звіту
  - усі звіти виховників
  - хроніки роїв (якщо такі є) та хроніку табору (для використання в пластовій пресі та для передачі до пластового музею)
  - відзнаку табору.

З М І С Т

Передтаборове підготвлення.....	3
Порядок дня в таборі.....	11
Плян коменданта табору.....	14
Плян праці впорядника.....	18
Перші дні табору.....	22
Чергування в таборі.....	28
Книговедення в таборі.....	29
Закінчення табору.....	32
Система табірної виховання в УПН.....	33
Взірці карти зголошення, посвідки, таборових звітів.....	44

